

»

PRO =

JEKT

LÆSE

=

LØFT

Evaluering af Projekt Læseløft for de 10-13 årige
— med frivillige i skoler og biblioteker

Evaluering af
Projekt Læseløft
for de 10 - 13
årige — med
frivillige i skoler
og på biblioteker

Udarbejdet af Knudsen Syd for Frederikssund,
Egedal og Herlev Biblioteker, 2018

Læseløft for de 10 til 13-årige med frivillige i skoler og på biblioteker

Udarbejdet af Hanne Marie Knudsen, Konsulentfirmaet Knudsen Syd · www.knudsensyd.dk
Oktober 2018 · For Frederikssund Bibliotekerne, Egedal Bibliotekerne og Herlev Bibliotek.

Styregruppe og redaktionsgruppe: Bibliotekschef Kirstine Lundsgaard, Frederikssund Bibliotekerne · Kulturformidler Mette Sonnenborg, Frederikssund Bibliotekerne
Bibliotekschef Bente Stonor Nielsen, Egedal Bibliotekerne (indtil d. 1. januar 2018)
Souschef Lykke Sassersen, Egedal Bibliotekerne (fra d. 1. januar 2018)
Børnebibliotekar og koordinator Hanne Lund, Egedal Bibliotekerne (indtil d. 1. juni 2018)
Børnebibliotekar Ellen Qvistgaard, Egedal Bibliotekerne (fra d. 1. juni 2018)
Bibliotekschef Linda Klingenberg, Herlev Bibliotek · Udvikler og projektkoordinator
Sandra Paldrup, Herlev Bibliotek · Læsekonsulent Jane Birgitte Nielsen, Frederikssund Kommune · Konsulent og evaluator Hanne Marie Knudsen, konsulentfirmaet Knudsen Syd

Grafisk design: Amanda-Li Kollberg, Studio jetzt-immer, www.jetzt-immer.com

Tryk: Prinfo Danmark, www.prinfo.dk

Oplag: 400 stk.

Foto: Gürcin Altinkaya: Side 6. Toke Frello Hansen: Side 24, 27, 36, 71, 72, 73.
Flemming Kirstein: Side 16, 46, 48, 62. Ellen Quistgaard: Side 38. Mette Sonnenborg: Side 52, 58, 63, 66.

Illustrationer og opgaver: Amanda-Li Kollberg, Studio jetzt-immer, www.jetzt-immer.com

Slots- og Kulturstyrelsen har støttet projektet i perioden 2017-2018 med midler fra Udviklingspuljen. Vi siger mange tak for den økonomiske støtte og opbakningen til vort arbejde.

Indhold

Der er brug for nye måder at læse på	5
Frivillige gør en forskel	7
— også i kommunale institutioner	
Projektets mål	9
Hvad forstår vi ved læsning	11
— den teoretiske ramme	
Egedal Kommune	13
Herlev Kommune	19
Frederikssund Kommune	29
Samarbejde og forventningsafstemning med frivillige	36
Hvad skal der til for at blive frivillig?	39
At klæde de frivillige på til opgaven	
Det rigtige og vigtige match	43
Hvad skal der til, for at få den frivillige til at blive?	45
Nåede vi dét, vi ville?	51
Hvilke metoder virker?	57
Betydningen af forældrenes læsevaner og opbakning	59
Lærernes opbakning og muligheder	61
Perspektiver	64
Anbefalinger	68
Litteraturliste og andre henvisninger	75
Summary in English	77

Bibliotekerne i Frederikssund, Egedal og Herlev har erfaringer i skolesamarbejdet/fællesbiblioteker. Samtidig har alle været inddraget i udarbejdelsen af frivilligstrategier i kommunerne og har erfaringer med frivillige i arkiver, lydavis og lektiecaféer samt i læsekampagner.

Der er brug for nye måder at læse på

5

Danmark halter bagefter i den nye internationale læseundersøgelse fra december 2017. Her fremgår det, at 4. klasserne i Danmark ikke længere ligger i verdensstoppen målt på deres læseevner. Danmark er faldet fra en 5. plads i 2011 til en delt 13. plads¹.

Der er brug for handling. Det vidner den nye landsdækkende læseundersøgelse fra Tænk tanken Fremtidens Biblioteker også om. Rapporten fortæller bl.a., at læselysten falder, når børnene er omkring 5. klasse, og det er også her, at faldet i læsning er størst².

Både biblioteksansatte, lærere og læsekonsulenter i Frederikssund, Egedal og Herlev kommuner vurderer, at der er behov for nye måder at læse på og nye didaktiske måder at lære på.

De peger bl.a. på behovet for kontinuerlig læsetræning og for ro og tid til fordybelse til den enkelte elev.

Samtidig oplever partnerne også et øget pres på skolers og bibliotekers ressourcer. Derfor vil involvering af frivillige være et kærkomment supplement for både lærere og biblioteksfolk.

I disse år er kommuner vilde med frivillige til at hjælpe med at løse en række borgerrettede services.

Men ikke kun derfor.

”Vi mener, projektet er en stor fordel for børnene, fordi en kendt frivillig kan give en anden individuel opmærksomhed end en lærer, der skal favne 24 elever”, siger bibliotekschef og leder af projektet, Kirstine Lundsgaard, Frederikssund Bibliotekerne.

Derfor er biblioteker og skoler i de tre kommuner gået sammen for at afprøve og udbyde forskellige modeller for, hvordan bibliotekerne kan understøtte skolernes arbejde på læseområdet – ved hjælp af frivillige.

Projektet viser, at der er mange potentialer i samarbejdet med frivillige. Publikationen her giver nogle gode bud på, hvordan vi motiverer vores børn til at blive endnu bedre læsere ved hjælp fra frivillige læsevenner.

Kirstine Lundsgaard, Bibliotekschef
&
Hanne Marie Knudsen, Konsulent

1. Hvert 5. år kortlægger Progress in International Reading Literacy Study (Pirls) udviklingen i læsekompetence hos 4- klasseelever i over 50 lande. Danmark deltog i 2016-undersøgelsen med 7.100 elever fra 186 skoler, der er repræsentativt udvalgt.
2. Tænk tanken Fremtidens Biblioteker, 2017: ”Børns læsevner 2017: Overblik og indblik”.

Glade frivillige og projektgruppen fra Egedal.

Frivillige gør en forskel – også i kommunale institutioner

Frivillige er i høj kurs i kommunerne. Praktisk talt alle kommuner har øget samarbejdet med frivillige i de senere år og forventer, at de vil inddrage dem endnu mere i fremtiden³.

Og dét på en bred vifte af områder lige fra plejehjem, idræt, socialt udsatte og til teknik- og miljøområdet. Bibliotekerne har gennem adskillige år benyttet frivillige i forbindelse med bl.a. lektiecafeer, It-cafeer og It undervisning. Med loven om den åbne skole er der nu også åbnet op for, at de frivillige kan bevæge sig ind i skolerne i skoletiden.

Projekt Læseløft har hentet inspiration i bl.a. Holland, hvor involvering af frivillige i børns læsetræning gennemføres med stor succes. Her arbejder man bl.a. med målrettede rekrutteringsforløb overfor forældre, bedsteforældre og naboer. De frivillige tilbydes forskellige workshopforløb, hvor de lærer, hvordan man kan støtte op om det enkelte barns læsetræning og læselyst på biblioteket, i hjemmet og i skolen. Som et supplement til skolernes undervisning.

Der er også flere danske erfaringer med frivillige og læsning med børn.

Paradisbakkeskolen på Bornholm

har i 2017 samarbejdet med frivillige – rekrutteret gennem foreningen Aktive Kvinder. Her har skolen noteret mange positive effekter af projektet: Børnene opnår øget læseglyde og læselyst. Der er endvidere tale om øget læsehastighed og øget læseniveau samt øget ordforråd hos flere af de involverede børn.

Fra et lignende projekt på Grauballe skole i Midtjylland har man konstateret, at involvering af ældre læsevenner i skoletiden giver synergieffekt og et nyt syn på samarbejdet i skolen på tværs af professioner og livserfaring. Lærerne er glade for støtten, og forældrene er rigtig glade for skolen og det, den tilbyder deres børn – og børnene er meget glade. Lutter positive tilbagemeldinger.

3. www.kl.dk/Momentum: Kommuner er vilde med frivillige.

Vi håber naturligvis også, at de frivillige bliver så engagerede og "bidte" af arbejdet, at de fortsætter efter projektets afslutning i efteråret 2018, fortæller tovholder og kulturformidler Mette Sonnenborg, Frederikssund Bibliotekerne.

Projektets mål

9

Læseløftprojektet skal først og fremmest give øget effekt for børnene. Et vigtigt mål i projektet har derfor været at motivere og inspirere børn i alderen 10-13 år til at læse mere uanset trin/niveau. Læseglæden hos det enkelte barn skal stimuleres og helst vokse. I Herlev har der været forventninger om, at børnene på sigt også bliver bedre til både at læse og forstå begreber og tekster indenfor natur og teknologi.

Men projektet har også ambitioner i forhold til de frivillige. Undervejs i projektet er der udviklet forskellige frivilligforløb.

Endvidere har det også været et mål i projektet at udvide skole- og bibliotekssamarbejdet generelt i de tre kommuner.

Kort om metoderne i projektet:

Projektet har været en løbende udviklingsproces i flere spor: Dels en udvikling af eksisterende og nye samarbejder mellem bibliotek og skole og dels processer med at udvælge børn til projektet samt processer med rekruttering af frivillige. Samtidig er der afsøgt forskellige kommunikationsveje i arbejdet.

Der er gennemført to faglige seminarer med eksterne oplægshol-

dere, som har inspireret partnerne til at arbejde med forskellige former for læseaktiviteter for børn i alderen 10 - 13 år. Inspiration er hentet ind fra projekt "Superkræfter" i Urbanplanen på Amager og fra folkeskolelærere i Grauballe og Nexø, som i samme periode har afprøvet måder at samarbejde med frivillige på ind i den åbne skole.

Endvidere har de tre biblioteker i samarbejde med de lokale læsekon-sulenter og læsevejledere udviklet lokale workshops med faglige oplæg og videndeling med det formål at klæde de frivillige på fagligt og pædagogisk.

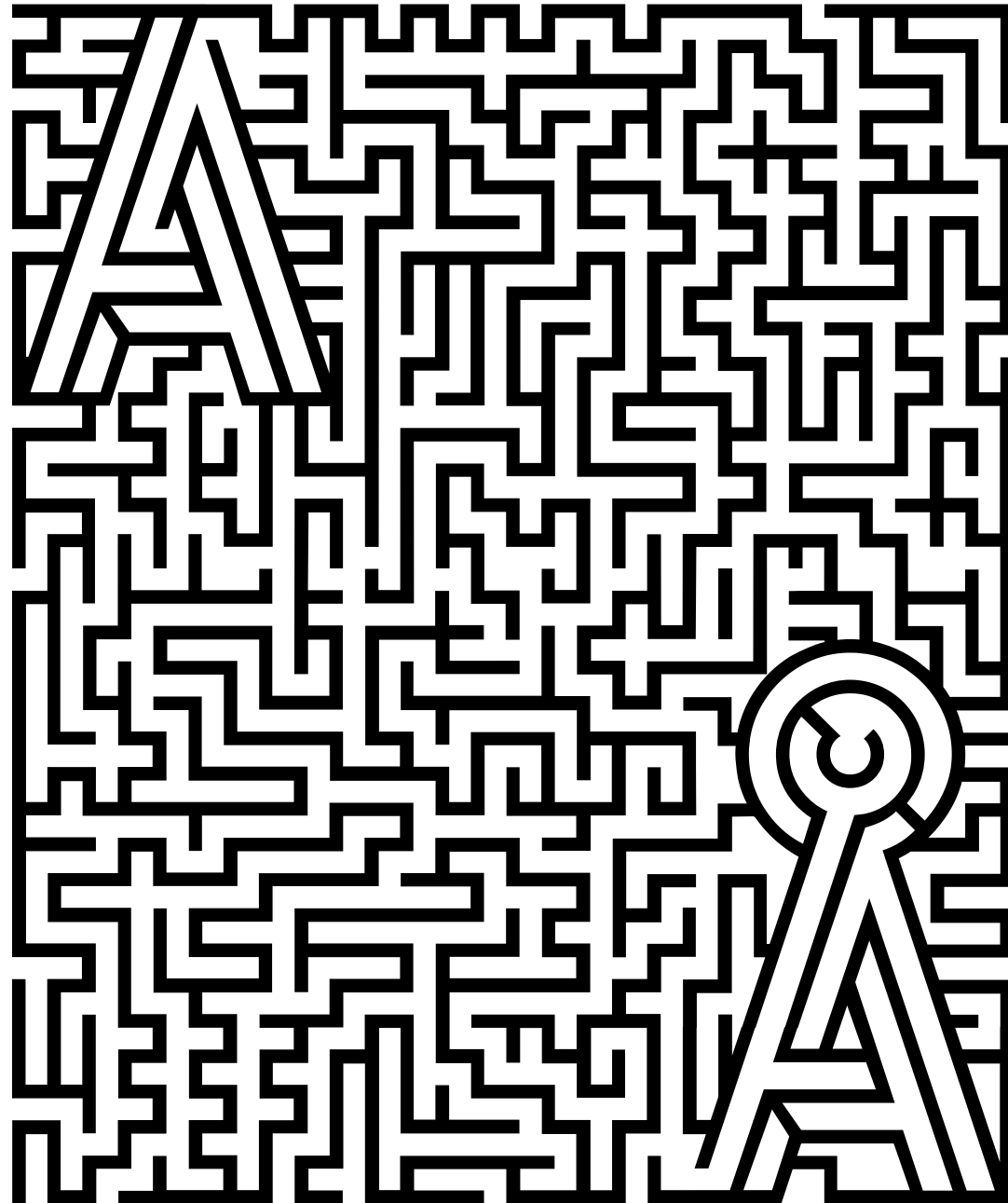
Undervejs er der arbejdet med systematisk videndeling og sparring fra styregruppen og konsulentfirmaet Knudsen Syd, og de lokale projektgrupper har udviklet projektet i overensstemmelse med de lokale behov.

Aktiviteterne er foregået på det lokale bibliotek i fritiden (Egedal og Frederikssund) og i skoletiden på fællesbiblioteket (Herlev).

Internationale oplægsholdere hentes ind og deres og vores erfaringer formidles nationalt på projektets afsluttende konference.

OPGAVE: Find vej fra A til Å

Du starter inde i A'et.

Hvad forstår vi ved læsning — den teoretiske ramme

11

I vores tilgang til Læseløft forløbene har vi ladet os inspirere af velkendte læseteorier⁴:

Læsning
=
Afkodning
x
Forståelse
x
Motivation

I udviklingen af Læseløft projektet har det vist sig, at de tre kommuner har haft forskellige vægtninger af de tre elementer. Det var ikke til sigtet fra start. Men kommunernes forskellige vægtninger har medvirket til at brede projektet ud, og viden- delingen mellem aktørerne er blevet mere nuanceret og udviklende.

Det har kort sagt været en stor styrke for projektet, at de tre kommuner har valgt forskellige indfaldsvinkler til projektet:

- Egedal har bl.a. haft fokus på **afkodning** (forstået som den tekniske side af læseprocessen og sammenhængen mellem

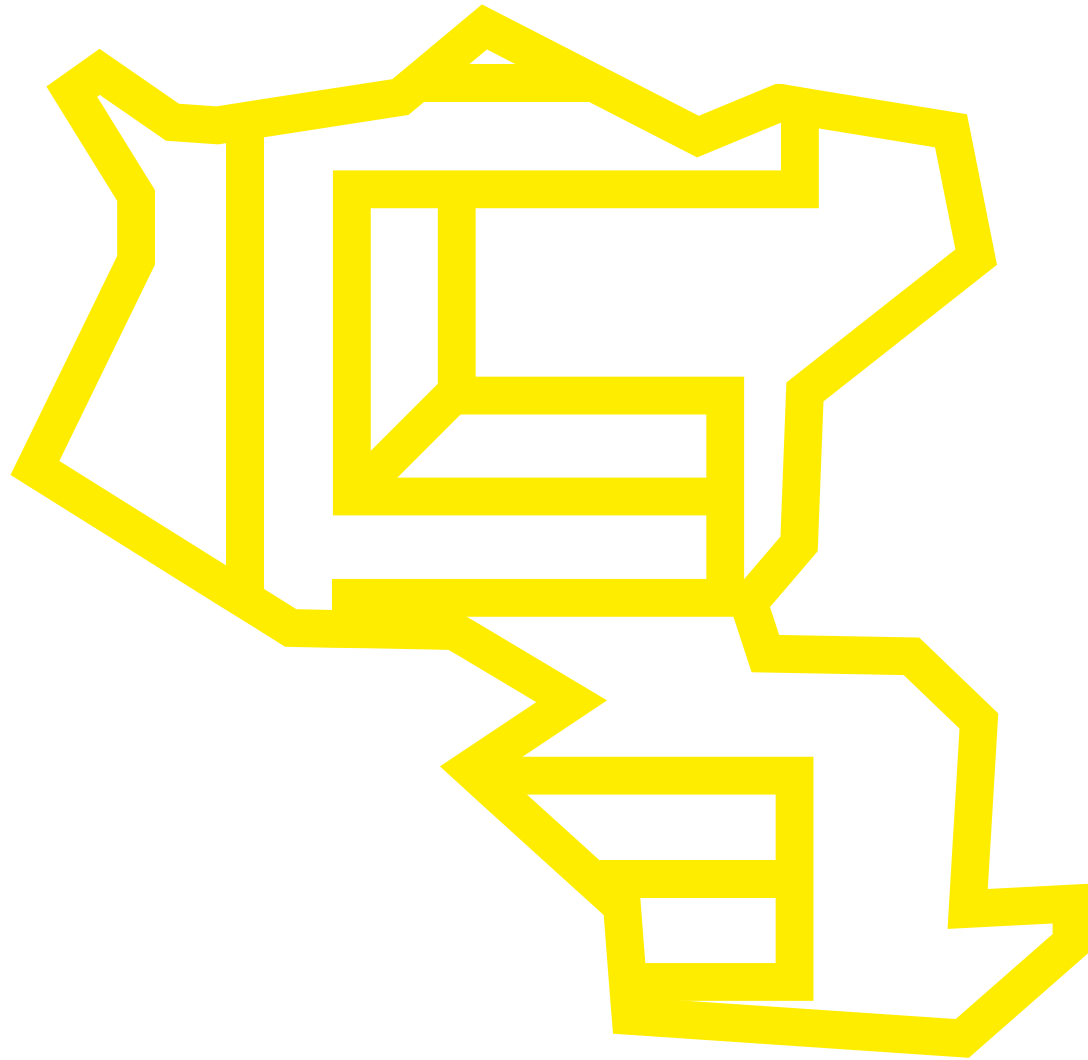
bogstaver og sproglyde). Men Egedal har også haft fokus på, forståelse af teksterne sammen med de frivillige, og udvælgelsen af den rette litteratur til det enkelte barn.

- Herlev har primært haft fokus på **forståelse** (forstået som viden om verden og tolkninger)
- Frederikssund har primært haft fokus på **motivation / læselyst** (forstået som hele forudsætningen for at kunne øge sine læsefærdigheder)

Det er vigtigt at fastslå: Ingen af disse tre profiler kan stå alene. Det hele skal være tilstede for at kunne læse, men vægtningen er lagt forskellige steder i de tre kommuner.

I det følgende beskrives tiltagene og vægtningen i aktiviteterne samt udfordringer og resultater af arbejdet i de enkelte kommuner.

4. Gough & Turner, 1986. Flere teoretikere italesætter motivation som en væsentlig faktor, fx den norske læseforsker Ivar Bråten (2007).

Egedal Bibliotekerne valgte at indgå i samarbejde med kommunens læsekonulent og to kommunale skoler, Hampelandsskolen i Ølstykke og Boesagerskolen i Smørum.

Skolerne blev udvalgt, fordi de ligger i umiddelbar nærhed af bibliotekerne i Ølstykke og Smørum. Læsevejlederne på de to skoler deltog i udvælgelsen af elever, hvis forældre via en samtykkeerklæring havde oplyst, at de var interesserede i at medvirke.

I alt indgik 15 børn i projektet.

Korpset af frivillige blev udvalgt af Egedal Bibliotekerne. De fleste frivillige henvendte sig efter at have set bibliotekets pressemeddelelse, folder eller Facebook-opslag. Andre blev rekrutteret gennem Danmarks Lærerforenings netværk.

I alt blev 15 frivillige udvalgt til projektet. Deltagerne havde brede faglige baggrunde: Pensionerede lærere, studerende, kontorfunktionærer, mekanikere og butiksindehavere. Der var også stor aldersspredning: Fra 19 år til et sted i 70'erne.

Der blev præciseret over for de frivillige, at der ikke ville blive tale om egentlig undervisning – men snarere vejledning, når noget under læsningen er svært. Det vigtigste

for hele læsesituationen er, at den frivillige kan medvirke til at skabe interesse og motivation for at læse.

Til hvert "par" blev der tilknyttet en børnebibliotekar, som dog ikke nødvendigvis var den samme person hver gang, parret mødtes for at læse.

De fleste "par" læste i en times tid – to gange ugentligt. Projektperioden har varet fra januar/februar til slutningen af juni.

Det vil være så fedt at hjælpe et barn med at knække læsekoden!

(Frivillig, Egedal)

Jeg er stjernelæser. Men det er slet ikke mig, der er stjernen. I virkeligheden sidder jeg bare ved siden af min stjernelæsermakker, og lytter til den ene fantastiske historie efter den anden, mens jeg indimellem hjælper, når et ord slår knuder, eller en sætning ikke vil te sig korrekt.

(Frivillig, Egedal)

Hvordan har Egedal arbejdet med afkodning?

Målgruppen af elever var som udgangspunkt ikke ordblinde, men var af forskellige årsager kommet forsinket fra start mht. læsning.

Børnene blev forinden projektstart præsenteret for tekst, hvorfra deres læseniveau blev vurderet i lix. Vurderingen skete både før og efter projektforsløbet.

Forinden projektstart blev gruppen af frivillige indført i børnenes forskellige udfordringer:

Hvad kan drille med læsningen?

Hvordan angriber barnet det svære ord?

Kender barnet noget til temaet, omdrejningspunktet for teksten og kan barnet bygge bro fra noget kendt i sin verden?

Hvordan bliver barnet en aktiv læser, der kan bruge anvendelige genkendelige strategier til at forstå?

Læseforståelsesstrategier er gennemgået sammen med de frivillige, og de er blevet præsenteret for forslag til, hvordan man som lærer kan anvende strategierne både før, under og efter læsningen.

Før læsningen

Genrekendetegn: Hvis genren er kendt af eleverne, så lad dem genopfriske den, inden de begynder læsningen – den enkelte genre kan have en kendt struktur, der hjælper på forståelsen.

Forfatteren: Kender barnet noget til forfatteren i forvejen og kan relatere til, hvordan forfatteren før har skrevet.

Emne: Samtale om emnet, teksten omhandler.

Perioden: Samtale om perioden, teksten udspilles i.

Titlen: Tal om titlens betydning. Hvad kan man have af forventninger ud fra denne.

Svære ord: Gennemgå evt. de svære ord inden læsningen af teksten.

Under læsningen

Meddigtning: Barnet kan gøres aktiv under læsningen ved fx at forestille, hvad der kommer til at ske.

Skyg en person: Barnet kan være opmærksom på bestemte personer under læsningen (og fortælle om dem efterfølgende).

Svære ord: Lav eventuel quiz med børnene om de svære ord.

Overskrifter til kapitlerne: God øvelse til at huske, det barnet læser, fx hvis du skulle bestemme overskriften på kapitlet, hvad skulle det så være.

Personkarakteristik: Det kan være en god øvelse at skildre personer fra teksten – hvad er karakteristisk ved personerne?

Efter læsningen

Resumé: Lad barnet gengive teksten i dens væsentlige faser.

Samtale om tekst: Hvilket tema bliver berørt i teksten, hvad handler den om, og hvad drejer den sig om?

Perspektivering: Genkender vi noget fra vores liv i teksten, hvordan kan vi identificere os med teksten?

Rammerne for læsestunden betyder meget. I Egedal har de frivillige pointeret, hvor vigtigt det er med gode rammer til hyggelæsningen, og at de fysiske rammer kan være med til at stimulere udviklingen af venskaber, og at det er med til at skabe øget læselyst og dermed motivation for at læse mere.

Det har endvidere været en fordel, at læseaktiviteterne er foregået på bibliotekerne og ikke i skolerne. Ifølge nogle af de frivillige signalerer biblioteket fritid (og ikke undervisning), og der er mange flere bøger at vælge imellem.

Udfordringer:

Det tog længere tid end først antaget at indhente forældrenes accept af børnenes medvirken i projektet. Men det er afgørende, at få forældrenes opbakning. Børnene blev udpeget af læsevejlederne, og biblioteket arbejdede efterfølgende med at matche parrene. Derfor måtte Egedal acceptere en glidende opstart af hele projektet. Og det tager længere tid at starte et hold op individuelt: Biblioteket skal have tid til at spørge ind til både den frivillige og til barnet, rammerne skal gøres hyggelige for dem, målrettet læsemateriale skal findes frem etc.

Læsematerialerne er en anden udfordring. Børnegruppen i Egedal er testet fra begyndelsen til at ligge fra lix 5 til lix 20. Altså er der primært behov for letlæsningsbøger. Det er en stor udfordring at finde relevante tekster, når barnet fx går i 4. klasse og fortsat læser på lix 6.

Uoplagte børn er en tredje udfordring. Alene af den grund at læsetræningen foregik om eftermiddagen efter skoletid. Nogle hold valgte at flytte læsningen til andre tidspunkter, fx om lørdagen eller tidligt på aftenen efter aftensmaden, fordi de frivillige enten havde arbejde eller studie om eftermiddagen.

Endvidere var der uforudsete bemandingsproblemer i arbejdsgruppen: Én fik nyt job undervejs, én gik på barsel og én gik på pension. Så halvdelen af arbejdsgruppen blev udskiftet i projektperioden.

Resultater:

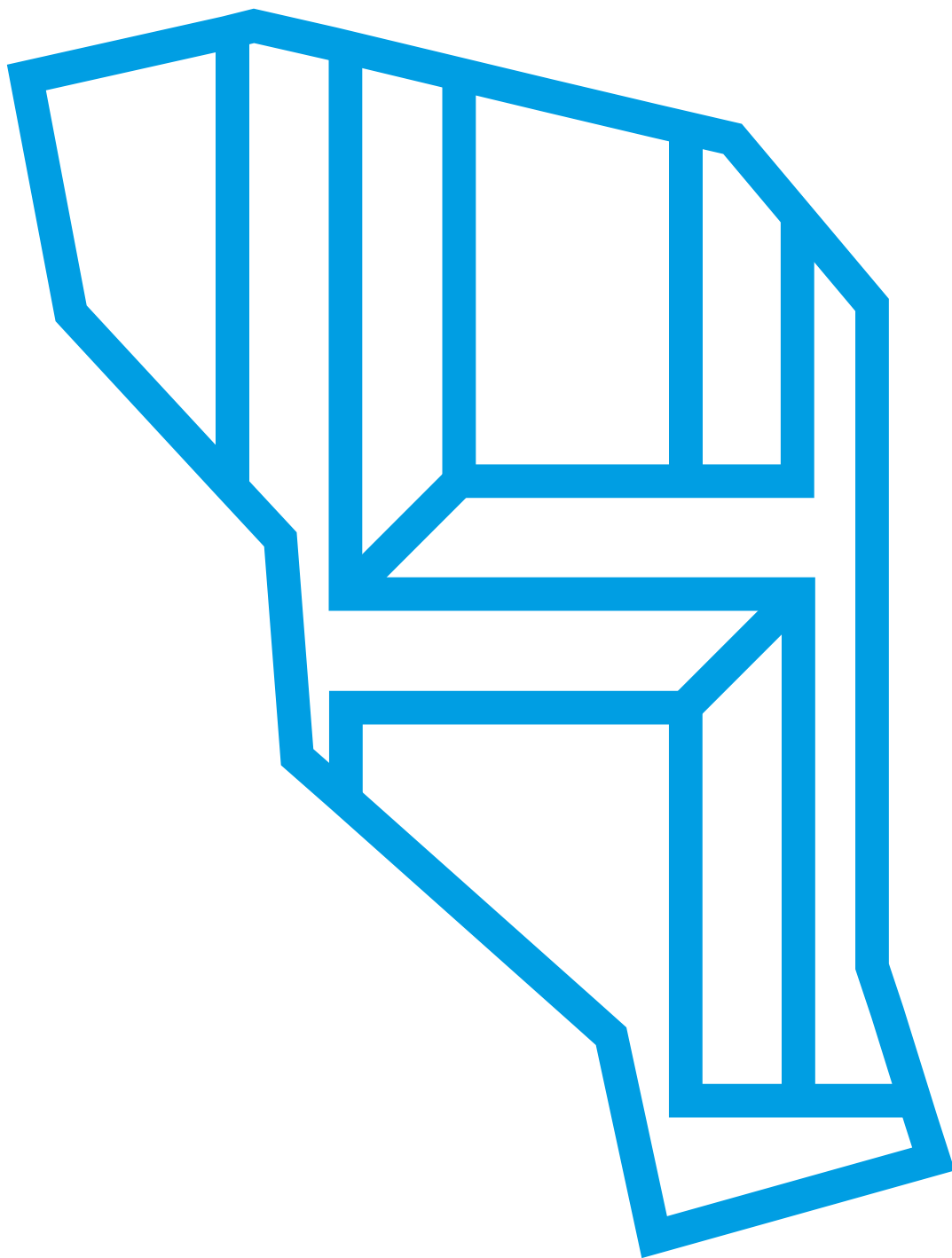
Allerførst har projektet haft helt konkrete målelige positive effekter på børns læseløft i Egedal kommune. Samtlige børn har opnået meget flotte resultater og er blevet markant bedre læsere i perioden. (se mere side 51) (under afsnittet Nåede vi det, vi ville?)

Derudover har biblioteket fået et styrket samarbejde med læsekonulenten og læsevejlederne på skolerne. Det kan måske på sigt være med til at udvikle en mere fast model for arbejdet i Egedal Kommune.

Biblioteket har også fået nye kontakter til børn, som ikke er læsevante, og som ikke plejer at komme på biblioteket. Børnene er blevet så glade for biblioteket, at de besøger biblioteket hyppigere i dag og færdes hjemmevant – og de opdager, hvor mange spændende oplevelser litteraturen kan byde på.

I flere tilfælde er der også udviklet nye gode venskaber mellem barnet og den frivillige.

Biblioteket har fået et samarbejde med en række frivillige, som brænder for at gøre en forskel i børns læseudvikling. De frivilliges begejstring for projektet har været stor, og de vil gerne fortsætte arbejdet. Det er derfor også et ønske fra biblioteket, at man fortsat kan trække på dem som læseven i forhold til kommende projekter.

Herlev Kommune

19

Herlev Bibliotek har valgt at udvikle samarbejdet med Kildegårds skolen, som de tidligere har samarbejdet med i forbindelse med opbygningen af fællesbiblioteket Biblioteket Kilden samt herunder Crealab, - et stort kreativt læringsrum.

Omdrejningspunktet for det lokale projekt har været faglige tekster, ord og begreber indenfor natur og teknologi knyttet til emnerne "Konstruktion" og "Energ".

Projektets specifikke naturvidenskabelige karakter har derfor også medført nogle særlige udfordringer i forhold til at finde frivillige, som har interesse for disse faglige emner.

Biblioteket har afsøgt forskellige kommunikationsveje i rekrutteringen af frivillige: Kontakter og møder med Røde Kors, som affødte konkrete tilmeldinger, opslag efter studerende med naturfaglige kompetencer og "Frivillig-job" basen i Herlev Kommune. Men de fleste frivillige har reageret via opslag i den lokale ugeavis, Herlev Bladet.

Det har været en længerevarende proces, hvor det har været nødvendigt at rekruttere nye frivillige løbende. Tovholderen vurderer, at bibliotekets og skolens ønsker om

det naturfaglige fokus kan have været en barriere i rekrutteringen. I alt lykkedes det at finde seks frivillige, som var meget kompetente og med pædagogiske erfaringer.

Alle elever på 4. årgang har deltaget i ét af de to 3 ugers forløb, der er udbudt i projektet. Eleverne har været inddelt i mindre grupper på 4 og fordelt blandt de frivillige. Eleverne har været blandet på tværs af klasser.

Undervisningen er foregået i CreaLab - det store kreative læringsrum der er del af Biblioteket Kilden. De frivillige har også benyttet Kilden undervejs med deres elevgrupper, ligesom de også har kunnet fine bøger og digitale materialer om emnet i sparring med bibliotekspersonalet.

Det har været den frivilliges ansvar at sikre, at eleverne i ens gruppe er dukket op. Hvis eleven ikke er dukket op ved forløbets start kl. 12.00, så orienteres en medarbejder fra biblioteket, - der så tager kontakt til skolens kontor.

Hvordan har Herlev grebet det an med Forståelse af faglige tekster?

Konkret har alle elever i 4 klasserne arbejdet i et af to forskellige forløb:

Det første forløb med afsæt i emnet konstruktion, hvor eleverne konstruerede, udviklede og testede forskellige typer af papirfly gennem hands on aktiviteter og læsning af instruktioner, med faglige tekster om fly og også skønlitterære tekster om at flyve.

Det andet forløb om emnet energi, med mere vægt på læsning af manualer og instrukser. Eleverne har prøvet at bygge forskellige, små energidrevne maskiner ved hjælp af bl.a. en DC-motor, batterier, solceller og balloner. Sammen med de frivillige har eleverne talt om forskellige

energikilder, at energiformer har fordele og ulemper mht. lagring, samt vedvarende fossile brændstoffer.

Gennem forløbene er eleverne blevet introduceret til forskellige ord og begreber, der knytter sig til emnerne konstruktion og energi. Det drejer sig om ord som fx symmetri, præcision, opdrift, energikilde, energiform, vedvarende, fossile brændstoffer, varme, lys og overførsel.

Eleverne har erfaret fordelene ved at kunne læse og forstå en instruktion og at bruge korte forklarende tekster til at forstå en given praksis (fx hvordan udregner jeg et gennemsnit?), og at forstå, at læsning både kan være en god historie men også noget informativt, der kan omsættes til praksis.

Efter hver undervisningsdag har de frivillige og tovholder gennemført en ca. 15 minutters evaluering med "hvordan er det gået, og hvad gør vi mere af næste gang?" runde.

Ved disse opsamlingsmøder er der også blevet talt om, hvordan man kan håndtere elever, der af den ene eller anden grund ikke passer ind i den gruppe, den frivillige sidder med.

En af mulighederne har været at trække på erfaringerne hos én af skolebibliotekarerne, som kender de enkelte elever rigtig godt. En anden mulighed har været at ændre på gruppekonstellationerne.

Udfordringer:

Læringsforløbene har været (for) korte og intensive. Seks timer er meget kort tid til at gennemføre læringsaktiviteter, der skal give læseløft.

Det er også en udfordring, når de frivillige stopper midt i læringsforløbene: Fx én bliver syg, én får lønnet arbejde og én skal have hvalpe – så er der kun tre frivillige tilbage. I Herlev er der tale om et tilbud til ca. 100 elever i 4. klasserne. Og eleverne møder op, uanset hvor mange frivillige der er til stede.

Det har ligeledes været en stor udfordring at strukturere og lave læringsaktiviteter for en hel årgang af elever sammen med frivillige:

Fremadrettet vil vi anbefale en langt tættere dialog med de involverede elevers lærere om, hvad eleverne er med i på biblioteket, og hvordan lærerne bedst understøtter elevernes oplevelse og videre læsning.

I forbindelse med evaluering af projektet har enkelte lærere givet udtryk for, at det var svært at planlægge undervisning i klassen med de tilbageblevne elever, da de, der var i læseløftforløbet, ikke skulle gå glip af pensum.

(Tovholder, Herlev)

Resultater:

Hvad siger eleverne?

Tovholderne i projektet i Herlev oplever, at eleverne generelt lader til at være meget glade for at deltage i "Læseløft – med natur og teknologi". Her er nogle citater fra elevernes oplevelser i 4. B. og møder med de frivillige:

Det var sjovt, og hyggeligt, og man lærte også noget.

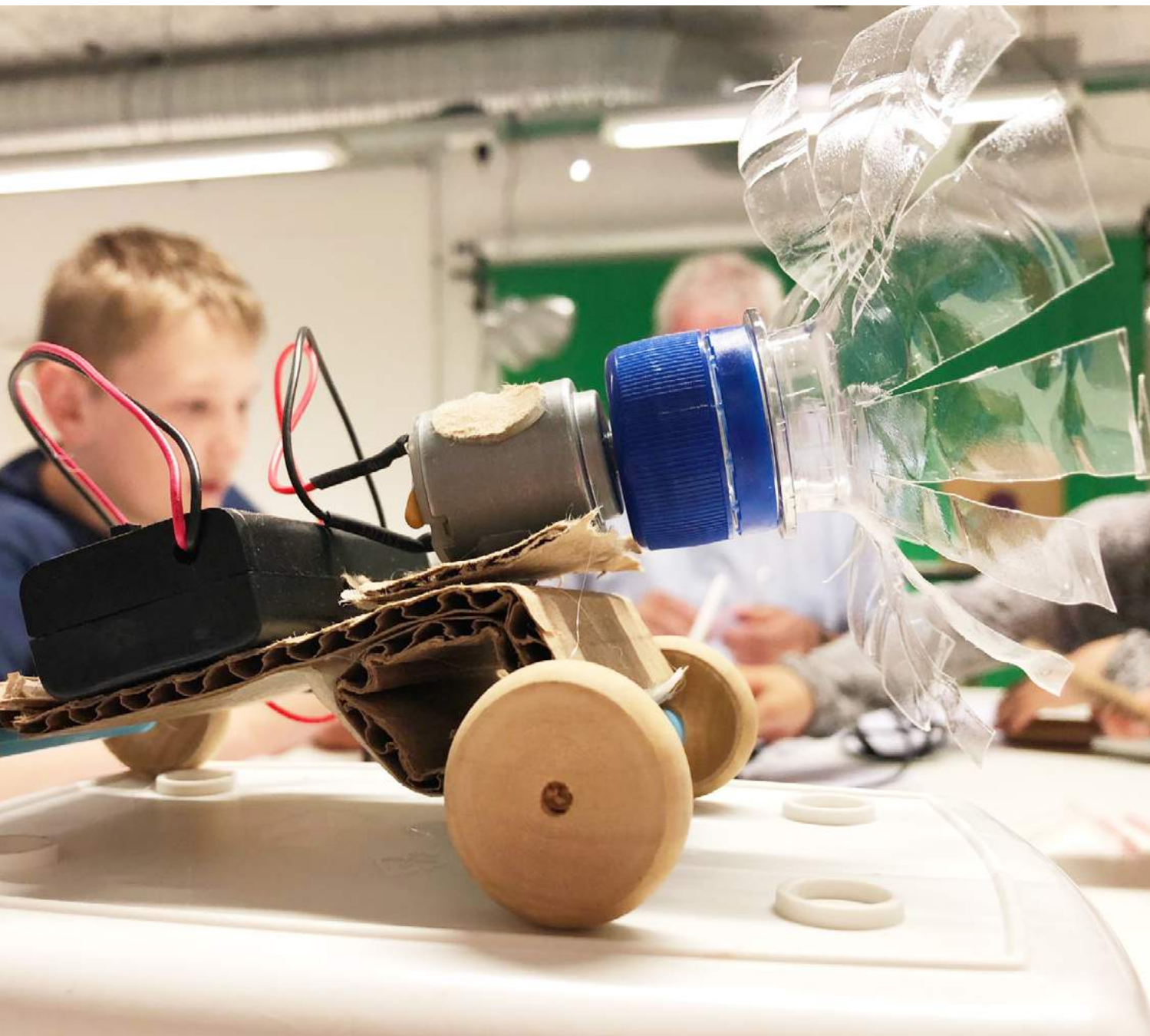
Det var sjovt, og også i pauserne var det sjovt, fordi vi fik te og kunne lege fangeleg. Nogle gange fik vi også kiks og æble, det var godt.

Underviserne var Anne, jeg tror hun var pædagog. De voksne skulle undervise i teknikken, og vi eksperimenterede meget med det.

Der var også en, der hed Carl-Erik, de voksne var der, fordi det var noget, de gerne ville, de var frivillige.

Vi lavede alle mulige forskellige slags flyvemaskiner, de hed raketstart? Og måne? Og de var også i forskellige størrelse. Vi målte hvor langt de kunne flyve, og vi tog tid, og vi prøvede at kaste gennem hulahopringe, og se, om de kunne flyve igennem alle tre, og en af dem kunne lave et loop.

Læsning og energiforløb på Herlev Bibliotek.

Hvad siger de frivillige?

De frivillige har stor glæde af at være sammen med de andre frivillige og at lære af hinanden.

25

Jeg har lært meget af de andre frivilliges tilgang.

Jeg har nydt at have tid til at "undervise" min gruppe på lige netop dén måde, der gav mening for dem og i deres tempo.

Samarbejdet med frivillige kolleger og koordinatore har fungeret godt.

Jeg oplever en gensidig åbenhed overfor diverse ideer og erfaringer.

Det har været en fornøjelse at starte og udvikle projektet i samspil med eleverne. Deres samarbejde, nysgerrighed, input og begejstring for især de praktiske elementer har været givende.

På spørgsmålet om, hvilke udfordringer, den frivillige har mødt, lyder nogle af svarene:

Det har været en udfordring at finde ud af, hvordan læseelementet bedst implementeres i hver session. Flexibilitet og improvisation er nødvendigt. Det har været en støtte at have arbejds- og tidsplaner (udarbejdet af biblioteket), der angiver de overordnede mål for dagen.

(Frivillig, Herlev)

Da jeg ikke er læreruddannet, skulle jeg bruge lidt tid på, hvordan jeg bedst fastholdt min elevgruppes fokus på de givne opgaver. Men netop at få sådan noget til at fungere, er også en berigelse ved frivilligarbejdet.

(Frivillig, Herlev)

Svære ord gøres konkrete og gentages – hvilket var tydeligt 3. gang – at nu gav det mening for eleverne, og de kunne selv anvende ordene, da de skulle hjælpe hinanden med at korrigere den valgte flytpe!”

(Frivillig, Herlev)

Endvidere giver lærerne udtryk for, at eleverne har været glade og har haft en god oplevelse, når de kommer tilbage i klassen: Børnene er positive og opstemte.

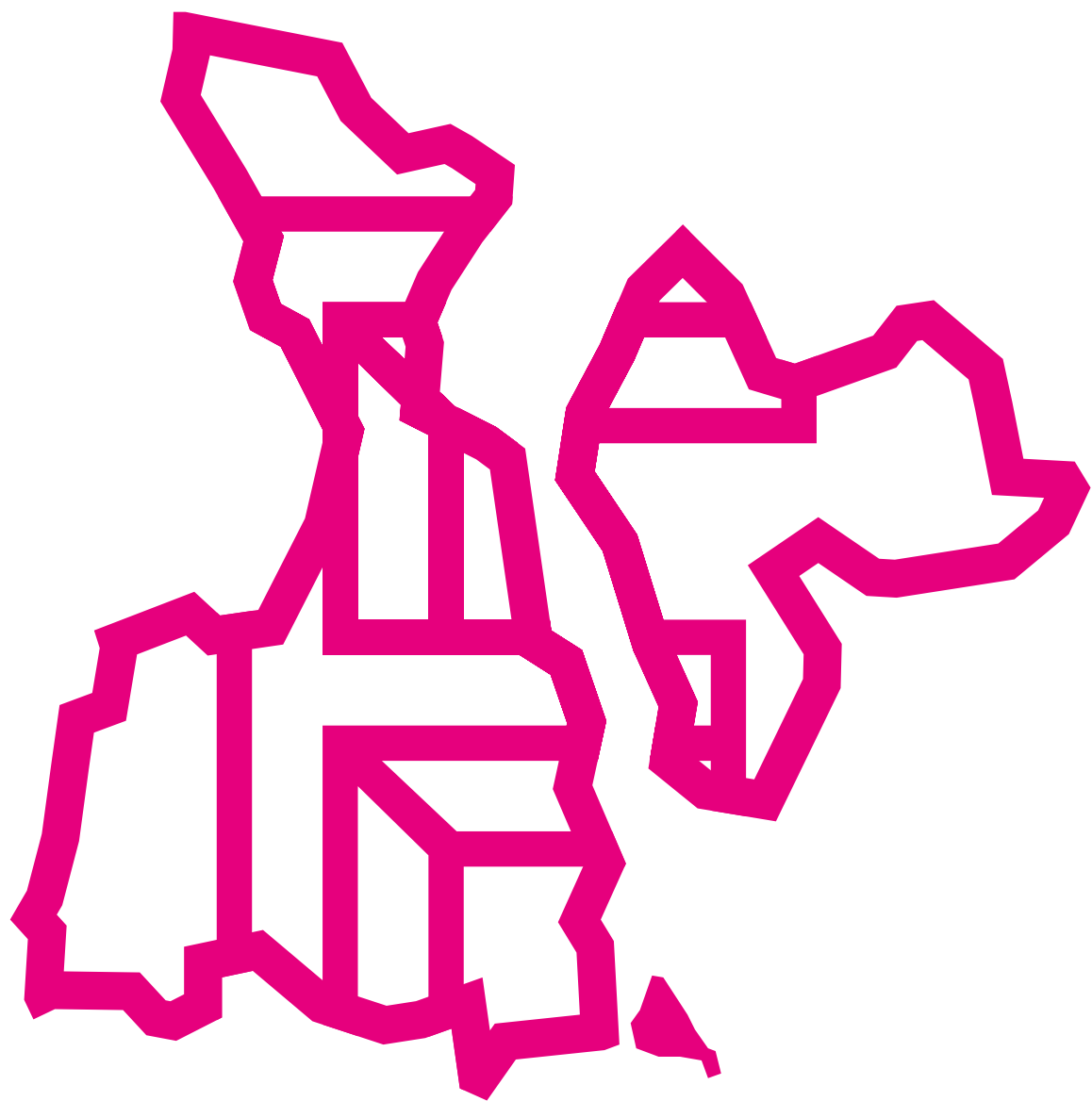
Men de 6 timer, som eleverne sammenlagt har deltaget i projektet, kan altså ikke direkte siges at have givet eleverne et konkret læseløft. Det er perioden ganske enkelt for kort til at kunne aflæse konkrete resultater af.

Evalueringer og tilbagemeldinger fra børnene vider om, at børnene har lært nogle nye ord og begreber, som en del af forløbet. Og de har fået en udvidet/nuanceret forståelse af nogle af de faglige begreber, der knytter sig til det emne, som de er blevet introduceret til.

Dette bekræfter både lærere og frivillige. Forhold, der måske i fremtiden vil gøre dem mere motiverede for at læse og gå til opgaver i natur og teknologi.

Læsning og energiforløb på Herlev Bibliotek.

Frederikssund Kommune

29

Som det eneste bibliotek af de tre involverede har Frederikssund valgt at gå "kommandovejen" i det kommunale system for at få ejerskab til projektet hos alle beslutningstagere.

Det lokale projekt blev igangsat og præsenteret gennem forvaltningen og for den samlede skoleledelse, som bakkede op om projektet. Efterfølgende blev det også præsenteret for de nytiltrådte politikere. Skolelederne formidlede projektiderne på de lokale skoler.

Læsevejledere og bibliotekarer aftalte, at projektet skulle være for alle kommunens børn, og at det skulle være et frivilligt tilbud, fordi det ligger udenfor skoletiden.

Biblioteket har prøvet forskellige kommunikationsveje i rekrutteringen af frivillige. Og det er lykkedes at lave aftaler med 5 aktive, som alle ønsker at videregive dén læseglæde, de selv har oplevet som barn.

Aktørerne i Frederikssund oplevede, at det var let at rekruttere frivillige: Men her løb man ind i et lokalt afstandsproblem: Da skolen var valgt, synes flere frivillige at der geografisk var for lang afstand.

Flere tilbød at stå på spring, hvis projektet skulle blive udvidet til at foregå på andre skoler.

Flere skoler meldte sig som interesserede, men af forskellige lokale grunde holdt kun Jægerspris Skole fast i tilbuddet.

For at motivere de frivillige til opgaven har Frederikssund Bibliotek gennemført frivilligmøder sammen med to børnebibliotekarer, der fortalte de frivillige om deres egne top-5 lister med børnebøger.

Dertil kom fælles introducerende workshops, som Frederikssund Bibliotek gennemførte i samarbejde med Egedal Bibliotekerne. (Se mere herom på s. 39, "Hvad skal der til for at blive frivillig?")

Gennem samarbejdet med læsekonsulent, læsevejledere og bibliotekarer blev otte aktive børn rekrutteret til projektet. Det var lidt af en udfordring at få børnene med i projektet, primært fordi det skulle gennemføres om eftermiddagen – i konkurrence med andre fritidsaktiviteter.

Projektet kørte fra februar til juni med ugentlige læsestunder på biblioteket i Frederikssund.

Hvordan har Frederikssund så grebet arbejdet med Motivationen an? De har:

- Opbygget en rolig atmosfære om læseparret og dét at læse sammen én til én.
- Fundet litteratur som det enkelte barn interesserer sig for.
- Skabt hyggelige rammer med møbler, der emmer af god atmosfære.
- ”Nurset” med frugt, saftevand og snacks. Dette kan måske opfattes som luksus, men tilbuddet er også ment som en Icebreaker mellem barnet og den frivillige.
- Varieret læsesancen ved at både den frivillige og barnet læser højt for hinanden.
- Suppleret med forskellige spil undervejs, hvis barnet skulle blive ”læsetræt”.

Eksempel på kontakt mellem skolen/børnene og biblioteket:

Projektets tovholder har besøgt børnene i de to 5. klasser, som har fået tilbud om at medvirke.

Efterfølgende har tovholderen fra Frederikssund Bibliotekerne deltaget i forældremøder om aftenen for at informere om projektet og tilbuddet til deres børn.

Børnene er blevet bedt om at tilmelde sig inden juleferien, ved at give besked til deres lærer. De har fået brev med hjem til deres forældre, som også indeholder en tilmeldingsblanket og en forældre-samtykkeerklæring.

Børnene har desuden svaret på et kort spørgeskema ang. læsning og interesser. Se side 33.

Udfordringer:

I Frederikssund har det været en udfordring af få de enkelte skoler til at melde sig til projektet. Og det til trods for, at der har været total opbakning til projektet fra både forvaltningen og fra skolelederkredsen. Der er bare lang vej ud til den enkelte lærer og det enkelte barn.

Samtidig blev projektet lanceret i samme periode som indførelsen af en ny kommunal skolestruktur med flere nye skoleledere. Skoleledernes fokus var derfor naturligt nok andre steder end på Læseløft projektet.

Og det har taget længere tid en først antaget, at få forældrene til at

sige til eller fra overfor deres barns eventuelle medvirken.

Endvidere har nogle forældre har tænkt Læseløftprojektet som et almindeligt fritidstilbud, som deres barn bare kan udeblive fra, hvis noget andet (og mere tillokkende) byder sig.

Det er også lidt et dilemma, for projektet blev af strategiske grunde fra start lanceret som et frivilligt tilbud, barnet kunne "gå til".

Resultater:

I Frederikssund har man ikke valgt at teste børnenes læsefærdigheder og progression i forbindelse med projektet. Til gengæld blev man enige om at udarbejde et let og enkelt spørgeskema, som børnene skulle besvare før projektets start i december og efter projektets afslutning.

De kommunale resultater viser pæn fremgang i de involverede klasser.

Projektet er ét af de gode tiltag, der har medvirket til at sikre eleverne en god læseudvikling.

(Læsekonsulent, Frederikssund Kommune)

Spørgeskema om læsning

Navn:

Klasse: 5,6

Hvad synes du om at læse?

Hvor god synes du selv du er til at læse?

Meget god Ret god Almindelig god Ikke så god Dårlig

Læser du i din fritid? (ikke lektier)

Næsten hver dag Flere gange om ugen Flere gange om måneden
 Sjældent Aldrig

Når du læser, hvad kan du så godt lide at læse om? Du må gerne sætte flere krydser.

Dyr Kærlighed Sjov/Humor
 Gys / Spøgelser Fantasy / Science Fiction Venner / Veninder
 Krimi / Detektiver Sport Andet

Hvad har været bedst ved stjernelæser?

at Læse med Mona og Hanne

Hvad siger børnene?

På spørgsmålet om *Hvad har været bedst ved Stjernelæser?* Er her et udpluk af svarere:

Alt!

(Pige, 5.A.)

At jeg kunne blive bedre til at læse

(Dreng, 5 A.)

At have det hyggeligt!

(Dreng, 5.A.)

To af børnene nævner den frivillige, som det bedste ved projektet:

At læse og møde hende (den frivillige) og være med i Stjernelæser

(Pige, 5.A.)

At læse med Mona og Hanne

(Pige, 5.A.)

Når de skal beskrive, hvad de har lavet i Stjernelæser-projektet, er svarene bl.a.:

Drukket the. Haft det sjovt. Læst 2 tykke bøger. Læst og lavet spil. Hørt nogen læse. Jeg har læst meget og spillet en del spil.

Børnene har også svaret på, hvilke genrer de godt kan lide at læse, og om hvor ofte, de læser i deres fritid.

Alle børns svar vidner om en form for fremgang: Til at de nu læser næsten hver dag/flere gange om ugen/flere gange om måneden - mod tidligere kun "sjældent".

En enkelt dreng angiver, at han også efter projektets afslutning læser flere gange om måneden.

På en skala fra 1 til 10 i spørgeskemaet, skal børnene også angive "jeg læser kun hvis jeg skal" (1) til "jeg kan rigtig godt lide at læse" (10).

Her angiver alle børn, at de efter projektperioden ligger på ca. 8- 9 i at kunne lide at læse, og at de vurderer sig selv at være "ret god" og to af børnene "meget god" til at læse.

Så ud fra Frederikssund børnenes egne tilbagemeldinger er der tale om både en fremgang i hyppigheden af fritidslæsning, og at de er blevet bedre til at læse, og at deres motivation for at læse er steget.

Samtidig vidner tilbagemeldingerne også om, at læsestunderne har været både hyggelige og haft betydning for børnenes læselyst.

Hvad siger forældrene?

To mødre har svaret: Begge skriver, at de ikke rigtigt kan mærke nogen forandring i barnets læselyst, for barnet er i forvejen en læsehest.

"men han har nydt den ugentlige læsning på biblioteket!"

"hun har været glad for forløbet, og hun syntes det hele er, som det skal være!"

Hvad siger de frivillige?

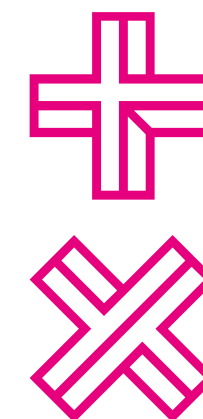
"det har været både hyggeligt og berigende at kunne give sin læseglyde videre til et ungt menneske, som i øvrigt var en god og rutineret læser. Jeg kommer til at savne vores tirsdage!"

(Frivillig, Frederikssund)

"samværet med pigerne og læsningen har motiveret mig. Det har været en rigtig god oplevelse!"

(Frivillig, Frederikssund)

Alle frivillige vil gerne fortsætte som frivillige, hvis projektet fortsætter.

Samarbejde og forventningsafstemning med frivillige

Aktørerne i Læseløft projektet har hentet inspiration fra Ikast-Brande Bibliotekerne, hvor der er mangeårige erfaringer med involvering af frivillige⁵. Typiske arbejdsopgaver for frivillige i bibliotekerne har hidtil været knyttet til lektiehjælp, lydavis, lokalhistoriske arkiver, ITcafeer og anden vejledning af borgere i at bruge biblioteket. Alle sammen vrelafprøvede aktiviteter også i mange andre biblioteker.

Ingen biblioteker i Danmark har dog hidtil haft erfaringer med frivillige samarbejder ind i den åbne skole.

Tovholderne i Herlev, Egedal og Frederikssund Bibliotekerne har derfor udarbejdet forretningsgange i forbindelse med dét at være frivillig læsevejen og at gennemføre læsestunder i bibliotekerne i fritiden (Egedal og Frederikssund) og i skolen i skoletiden (Herlev).

Projektets aktører har været enige om, at de gensidige forventninger skal være i fokus, og der skal være klare rammer for samarbejdet.

Af jobopslaget på følgende side fremgår fx Herlev Biblioteks forventninger til den frivillige og hvad, biblioteket kan tilbyde den frivillige.

Før bibliotekerne har indgået skriftlige samarbejdsaftaler med den frivillige, har man i Frederikssund, Egedal og Herlev Bibliotekerne gennemført én til én samtaler med den frivillige.

Her er der også drøftet love og regler som fx tavshedspligt og andre bestemmelser, som bl.a. kan være aftalt i kommunernes frivillighedspolitikker.

5. Frivillige på biblioteket – en maunal. Udviklingsprojekt i Billund- og Ikast-Brande Bibliotekerne i samarbejde med IVA, 2013, samt oplæg fra bibliotekar Ilse Christensen, Brande, på Sundbylille seminar d. 20.9.2017.

JURA. GODT AT VIDE.

I lovgivningen omkring forsikring af frivillige skelnes der mellem betegnelserne frivilligt arbejde og frivillig indsats.

Ved frivilligt arbejde er der tale om frivillige, der udfører arbejde i et tjeneste/antagelsesforhold mellem arbejdstageren og arbejdsgiveren. Her har kommunen pligt til at forsikre borgerne.

Frivillig indsats dækker over frivillige opgaver, som bliver udført af frivillige personer, uden at der er tale om arbejde i lovens forstand.

Det er op til den enkelte kommune, hvorvidt man ønsker at forsikre frivillige indsatser, og hvilke indsatser, der skal omfattes af kommunens forsikringer.

Derfor bør man undersøge, hvordan kommunens retningslinjer er for forsikring af frivillige indsatser, før man iværksætter læseforløb med hjælp fra frivillige.

Jobopslag: Hjælp børn til at få succes i skolen

Nogle børn mangler hjælp derhjemme, nogle kan ikke følge med i undervisningen, og andre mangler bare et klap på skulderen og støtte i at udfordre sig selv til at blive endnu bedre.

Som frivillige i "Læseløft med natur og teknologi" er du med til at give de børn et løft og en bedre fremtid. Du indgår i et team af frivillige, skolelærere og biblioteksansatte og hjælper børn med at lære på nye, sjove måder. Din vigtigste opgave er at støtte børnene til at opnå faglige og personlige succeser omkring de opgaver, som de stilles i projektet. Som del af projektet skal børn udforske emner som energi, mennesket, konstruktion, natur og teknik og løse forskellige opgaver med hjælp fra frivillige.

Vi forventer at du som frivillig:

Vil bruge 2-3 timer ugentligt (tirsdag kl. 12.00 – 14.00) • Kan rumme børn med forskellige udfordringer • Er lyttende, empatisk og samvittighedsfuld • Har lyst til at gå på opdagelse i faget Natur og Teknologi sammen med børnene • Forpligter dig til at deltage i hele perioden fra januar til juni 2018 • Deltager i planlægnings- og netværksmøder for personale og frivillige • Deltager i introkursus • Eventuelt har erfaring i at arbejde med børn eller har kendskab til emner inden for Natur & Teknologi (ikke et krav) • Er indforstået med, at der indhentes obligatorisk børneattest.

Vi tilbyder:

Et spændende og givende frivilligjob • Introkurser om sproglig udvikling og læsning • Personlig udvikling • Netværk med andre frivillige samt ansatte fra skole og bibliotek • Undervisnings erfaring • Mulighed for at deltage i planlægning af undervisningsforløb • Hjælp og støtte til din opgaveløsning med elever.

Vi glæder os til at høre fra dig!

Frivillighed - hvad indebærer det? Oplæg for frivillige læsevenner i Ølstykke.

Hvad skal der til for at blive frivillig? At klæde de frivillige på til opgaven.

39

Vi har hentet inspiration fra Center for Frivilligt Socialt Arbejde til, hvordan vi introducerer frivillige til nye opgaver og især hvordan, man motiverer dem og hvad, der får dem til at fortsætte med at lave frivilligt arbejde.

Der er adskillige faktorer, som gør sig gældende, når det handler om danskernes motivation for at deltage i frivilligt arbejde⁶.

Ganske kort kan vi sige, at det handler om **de tre S'er**:

Sagen, at man gerne vil hjælpe andre og gøre en forskel. Det er vigtigt, at det foregår **sammen** med andre, og så skal det være **sjovt**!

Disse tre S'er – de tre motivationsfaktorer – har været udgangspunkt for indholdet i både de åbne, nationale seminarer og i de lokale workshops for de kommende frivillige.

Udvikling af faglige seminarer for projektets aktører:

I tæt samarbejde med styregruppen udviklede konsulentfirmaet Knudsen Syd to faglige seminarer. På det første seminar var målgruppen tovholdere, læsekonsulenter og lærere, som skulle knyttes til projektet. Fokus var på inspiration til forskellige måder

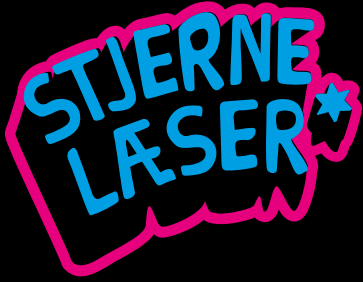
at samarbejde med frivillige på.

Én af inspirationskilderne var bl.a. Nyborg Bibliotekernes store tværkommunale læseprojekt "Læsningen er løs" med et velgennemtænkt kampagnemateriale. Koordinator for PLC i Nyborg, Lærer Eva Nielsen, har været en meget stor inspirationskilde, og Læseløft partnerne har bl.a. lært om, hvordan man kan bygge rammer op for et fælles samarbejde mellem skoler og biblioteker.

Men også hvor vigtigt det er med markedsføring og synliggørelse af læseindsatserne.

Seminaret resulterede derfor bl.a. i, at Læseløftprojektet skulle have et fælles genkendeligt logo og et mere appellerende navn, som især børn kunne identificere sig med: Valget af det nye navn faldt efter mange overvejelser på "Stjernelæser", og et logo blev udviklet med hjælp fra grafikerne Mie Frey Damgaard.

6. <http://frivillighed.dk/guides/6-faktorer-der-motiverer-og-fastholder-frivillige> & "Tal om det frivillige Danmark: Analyse af befolkningens engagement (1:3). Frivilligrapport 2016-2018.

Workshop for frivillige læsevenner i Frederikssund og Egedal

Dato:

Torsdag d.
11. januar 2018
Ca 17:00 - 20:00

Sted:

Ølstykke
Bibliotek, Østervej
1A, 3650 Ølstykke
+ Kulturarkivet i
Frederikssund

Programmet er sammensat ud fra de tre S'er:

Sagen - **Sjovt** - **Sammen**

Dagsorden:

Velkomst og præsentation af projektet / ved Mette Sonnenborg og Hanne Lund (15 minutter) **(S)**

Oplæg om læsbarhed og udvælgelse af tekster på barnets niveau / ved læsekonsulent Jane Birgitte Nielsen (30 minutter) **(S)**

Networking i grupper samt let aftensmad (1 time) **(SSS)**

Oplæg om hvordan man læser med et barn
– filmvisning eksempler og diskussion / ved læsekonsulent
Unn Kristensen (30 minutter) **(S)**

Frivillighed – hvad indebærer det? Forventninger, etik,
fortrolighed, underretningspligt/ ved bibliotekar Ulla Stangerup
(15 minutter) **(S)**

Hvordan skal vi kommunikere fremover? ved Mette Sonnenborg
og Hanne Lund (15 minutter) **(SS)**

Tak for i aften – uddeling af goodiebag **(SS)**

Udlevering af goodiebag:

Bogmærker med tips og tricks

Stjernelæser - merchandise

Tilbud om to gratis billetter til valgfrit biblioteksarrangement

Evt. bog: Tænkepauser om Litteratur af Dan Ringgaard (30 kr)
eller Ben i alle retninger af Trine May (230kr)

På det andet faglige seminar blev målgruppen udvidet til også at omfavne alle frivillige, som i mellem-tiden var rekrutteret. Indholdet var denne gang, hvordan man kan motivere børn til at læse, introduktion til forskellige læseteorier og ideer til skønlitterære oplevelser for børn på mellemtrinnet ved børnelitteratureksperten Søren Fanø, samt oplæg fra de to folkeskoler i Nexø og Grauballe, hvor man i samme periode har indledt samarbejder med frivillige læsevenner.

De frivillige, som deltog, gav efterfølgende udtryk for meget stor tilfredshed med, at de var med i disse faglige sammenhænge. Og selv om nogle oplæg også havde teoretisk karakter, så betød det rigtig meget for de frivillige at være med på en sådan konference.

Alle deltagere blev meget optaget af Paradisbakkeskolens erfaringer med frivilliges hjælp til læsning også *i skoletiden*, og udtrykte stor vilje til at gå videre med disse ideer i deres egne kommuner efterfølgende.

Udvikling af workshops for de frivillige

Når det gælder de faglige input på workshoppen, så er der forskel på, om der er tale om læselyst og motivation – som i Frederikssund og Egedal. Eller der er tale om at læse for at forstå og for at lære. Som i Herlev projektet. Det sidste betyder, at den frivillige er meget tæt på det at undervise. Den sidste del kræver

betydeligt mere pædagogisk og didaktisk erfaring af den frivillige.

Derfor besluttede tovholderne også at udvikle to forskellige workshopforløb for at klæde de frivillige på til læse- og læringsopgaverne. De beskrives her i det følgende:

I Herlev Kommune bidrog den lokale læse- og skolekonsulent med oplæg om sprog og læsning i 4. klasse, om forskellen på læsning og på faglig læsning og om at finde og følge barnets motivation. En lokal lærer fra Kildegårdsskolen fortalte specifikt om faget Natur & Teknologi i 4. klasse og om emner og nøgleord i denne sammenhæng. Bibliotekets (PLC) medarbejdere varetog de praktiske opgaver med materialeindsamling til opgaverne, mens projektets tovholdere faciliterede workshoppen og stod for organisationen, samarbejdet og kommunikationen mellem Kildegårdsskolen og Herlev Bibliotek.

Egedal og Frederikssund bibliotekerne gennemførte i et tæt samarbejde planlægning af workshops for frivillige, hvor man også gjorde brug af hinandens kompetencer. Fokus var på læsemetodik og tekstvalg. Kommunernes læsekonsulenter stod for denne faglige del, mens tovholderne fra bibliotekerne stod for introduktioner og facilitering af workshoppen. På disse workshops blev også afklaret, hvilket barn den enkelte frivillige kom til at læse med.

Bibliotekerne i Frederikssund, Egedal og Herlev har valgt at producere små PR poser med en T-shirt, bogmærker, en lille kinabog/logbog til noter og klistermærker med projektets logo – til både børn og voksne i projektet. Det har skabt genkendelighed – men også glæde og stolthed hos de medvirkende.

For aktørerne i Læseløft har det været vigtigt at sikre, at den enkelte frivillige matches med den rigtige opgave. Den frivillige skal have fornemmelsen af at være god til det, han eller hun gør, men samtidig må der også gerne være udfordringer.

Især i Egedal og Frederikssunds tilfælde, hvor en frivillig skal matches med et barn i "en-til-en relation", er det særligt vigtigt at være opmærksom på det gode match.

Alle læsevenner er til en personlig samtale med den lokale tovholder. Samtalen handler bl.a. om at afklare den frivilliges kompetencer og ønsker, men også hvilke ønsker han eller hun måtte have til samarbejdet med biblioteket – og med barnet og barnets familie.

Derefter en snak med læsekonsulenten og den lokale lærer: Hvem passer til hvem? Hvem passer fx til et "stillegemyt"? Hvem har brug for en "farrolle"? Hvem er pensionerede lærere eller specialskolelærere med erfaringer fra læsning for "livlige" drenge?

Parrene er matchet lidt på fornemmelsen.

I et enkelt tilfælde viste det sig, at den frivillige følte, at hendes tid var

"lidt spildt", for barnet viste sig at være en super-læser. Den frivillige havde en baggrund som specialundervisningslærer, og hendes hjerte bankede derfor – set i bakspejlet og naturligt nok – mest for de børn, der havde svære læseproblemer.

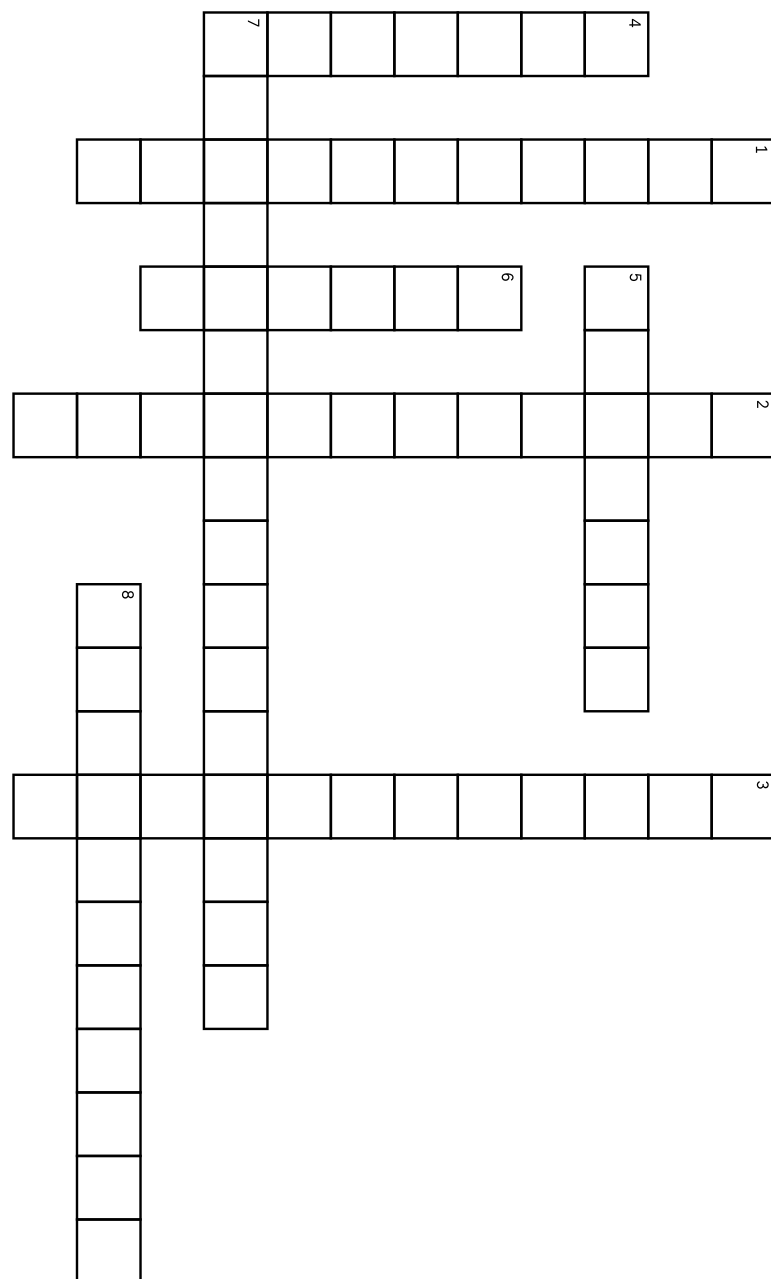
I Frederikssund kneb det med at finde (nok) læsevenner fra lokalområdet i starten. En plan "B" var derfor, at den lokale tovholder og læsevejleder kunne fordele nogle af de stærkere læsere i mindre læsegrupper – med en børnebibliotekar som tovholder og læseven.

Det viste sig dog ikke nødvendigt at gøre brug af plan B.

OPGAVE: Kryds og tværs

Brug ledetrådene til at finde
synonymer at indsætte i krydsordet.
Ordene gemmer sig også i
teksten på modsatte side.

- Vandret**
- 5 Oprigtighed
 - 7 Respons
 - 8 Videregivelse af information
- Lodret**
- 1 Inklusion
 - 2 Ros
 - 3 Vanskelige men inciterende opgaver
 - 4 Agtelse
 - 6 Forpligtelse

Hvad skal der til, for at få den frivillige til at blive?

45

De frivillige skal behandles med respekt, åbenhed og anerkendelse. Akkurat som vi selv ønsker at blive mødt på en arbejdsplads. Det er ikke nødvendigt med gaver. Men en høj grad af videndeling og udfordringer samt inddragelse i beslutningsprocesserne omkring opgaverne er også en form for gaver. I Egedal har de frivillige ved evalueringsmødet udtalt tydeligt, at de gerne vil have tilbagemeldinger fra tovholderne. Derfor har de to kaffemøder mellem de frivillige og bibliotekets medarbejdere været en stor succes. Her har de frivillige fået mulighed for at tale om deres oplevelser: Hvad der fungerer, og hvad der kunne blive bedre, og her kan de også komme med faglige spørgsmål til læsekon-sulent og bibliotekarerne.

På spørgsmålet om, hvad der motiverer den enkelte frivillige, lyder nogle af svarene:

Jeg føler mig udfordret på en god måde: Hvordan der opnås et læseløft for min gruppe.

At jeg skulle sætte mig ind i nyt fagligt stof.

Og at man har mere ansvar end i meget andet frivilligt arbejde – at man har mulighed for at yde til en lille gruppe børn, som jo er det optimale i en læringsituation.

Man må ikke undervurdere, hvor vigtigt det er, at personalet bruger tid sammen med de frivillige.

Det er vigtigt, at de frivillige føler sig taget alvorligt, og at de også føler, at de får anerkendelse for deres indsats.

Øverst: Borgmesteren fra Egedal takker de frivillige.
Nederst: Glade deltagere fra afslutningen i Egedal.

Åbenhed og anerkendelse bærer (næsten) lønnen i sig selv.

Respekt og anerkendelse kan komme til udtryk på mange måder. De involverede biblioteker har valgt at gøre noget særligt og festligt ud af evalueringen og den foreløbige afslutning på projektet.

I Herlev har man løbende samlet op på læringsforløbene og lyttet til de frivilliges erfaringer. Videndeling og synliggørelsen af de frivilliges indsats betyder meget.

I Egedal Bibliotekerne valgte man at markere afslutningen med et større arrangement en lørdag formiddag, hvor også borgmesteren kom og holdt tale for børnene, deres forældre og de frivillige. Derudover havde biblioteket også entret med børnebogsforfatteren Benny Bødker, som var med til at fejre dagen med oplæsning og fælles snakke over kaffen, kringlen og saftevand.

I Frederikssund blev der ligeledes i slutningen af juni holdt en festlig afslutning med børn og deres familier, frivillige, lærere og bibliotekets

medarbejdere. Alle børnene medbragte gaver til deres frivillige, og en enkelt frivillig havde gave med til "sit" barn. Tovholderen og bibliotekaren uddelte diplomer og personlige bogmærker til børnene. Der blev taget billeder, og alle hyggede sig med kage og frugt en eftermiddag.

Sagen, Sjovt og Sammen...

Disse faktorer må siges at have været til stede i projektet, da de fleste frivillige har ønsket at fortsætte som frivillige læsevenner – også hvis projektet fortsætter i det nye år med nye børn.

Her på Egedal Bibliotekerne har vi oplevet Stjernelæserprojektet som en stor succes. Det var meget rørende at opleve en forælder rejse sig og spontant give en takketale om, hvor meget projektet har betydet for hans barn. Ved afslutningen var der også en frivillig, som fortalte alle, hvor fantastisk det har været at være en del af projektet og opleve barnets stigende interesse og lyst til at læse!

(Tovholder, Egedal)

Resultater af læsetest på børnene i Egedal Kommune viser en gennemsnitlig udvikling i lix på 7.4.

Læseløftprojektet har haft som overordnet mål at give øget effekt for børnene i form af øget motivation og læseglæde hos børn i alderen 10-13 år til at læse mere uanset trin/niveau. I Herlev har der endvidere været forventninger om, at børnene på sigt blev bedre til både at læse og forstå begreber og tekster indenfor Natur & Teknologifaget.

Projektets positive effekter på børns læselyst og læseløft

Egedal, Frederikssund og Herlev bibliotekerne har valgt forskellige måder at måle og registrere effekten af de lokale initiativer. Det er sket ud fra de lokale traditioner og holdninger, der er til målinger af børns progressioner.

Og det er også et udtryk for, at det er meget forskellige børn med forskellige behov, der har medvirket i de tre kommuner.

Alligevel kan vi godt sige noget om, hvorvidt børnene har oplevet et læseløft i projektperioden.

Som det fremgår af illustrationen på foregående side, er børnegruppen i Egedal testet til at ligge fra lix 5 til lix 20 – før projektperioden med den frivillige læseven. Efter projektperioden er den samme børnegruppe

målt til at ligge fra lix 10 til lix 29.

De flotte resultater fra Egedal viser med al tydelighed, hvad al forskning også peger på: Elever, der har skriftsproglige vanskeligheder og en langsom udvikling, skal have mulighed for at læse og bruge sproget hyppigt.

Læseoplevelser i rolige omgivelser og med støtte og gentagelser ved hjælp af frivillige har givet rigtig positive resultater i Egedal.

Eleverne har vist interesse for læsning, flere er blevet hyppige gæster på kommunens biblioteker, og flere lærere melder tilbage, at testresultater er bedre.

Læsestund på Jægerspris Bibliotek, Frederikssund.

Lix- tal er vejledende for bøgernes sværhedsgrad. Og for folkeskolens klasser findes vejledende oversigt over, hvilke lix-tal eleverne skal nå på de enkelte klassetrin.

Eksempelvis:

1. klassetrin: Lix 5-10
2. klassetrin: Lix 10-15
3. klassetrin: Lix 15-20
4. klassetrin: Lix 20-25
5. klassetrin: Lix 25-30
6. klassetrin: Lix 30-35

Udviklingen for den enkelte elev er succes i sig selv

Lix-målingen har vist sig både at være et synligt og håndgribeligt redskab til udvælgelse af brugbar litteratur ved læsning på egen hånd (på barnets mestringsniveau) for både de frivillige og børn.

Ligeledes har det givet børnene en bevidsthed om, hvordan de på egen hånd kan tilgå litteratur, der egner sig til læsetræning. Og endvidere har de en bevidsthed om, at biblioteket nok har svær littera-

tur, men den kan tilgås enten som oplæsning eller ved lån på e-reolen. Løbende har det naturligvis også været synligt og italesat, hvor gode progressioner alle børn har haft.

I gennemsnit har børnene således i gennemsnit en udvikling i lix på 7,3.

Det har dog været vigtigt at understrege for alle parter, at læseudviklingen alene følger det enkelte barns udvikling og ikke de vejledende normer.

Frederikssund – tilbagemeldinger vidner om progression

Alle børns svar vidner om en form for fremgang: Til at de nu læser næsten hver dag/flere gange om ugen/flere gange om måneden – mod tidligere kun "sjældent".

Så ud fra Frederikssund børnenes egne tilbagemeldinger og udsagn (se side 34) er der tale om både en fremgang i hyppigheden af fritidslæsning, og at de er blevet bedre til at læse, og at deres motivation for at læse er steget.

Samtidig vidner tilbagemeldingerne også om, at læsestunderne har været både hyggelige og haft betydning for børnenes læselyst.

De frivillige er blevet spurgt, om de har en fornemmelse af, om barnet, de har læst med, har fået mere lyst til at læse. Svarene lyder:

Umiddelbart er det ikke mit indtryk, at deres læsefærdigheder er anderledes, men de er også udmærkede læsere!

(Frivillig, Frederikssund)

NN var god i forvejen, men hun blev bedre til at tænke over det, hun læste og mere bevidst om at vælge, hvad hun ville bruge sin tid på!

(Frivillig, Frederikssund)

Udsagnene svarer også overens med børnenes egne vurderinger af deres læselyst og oplevelser.

Derudover synes de fleste børn, det har været sjovt. Her anskueliggjort gennem citater fra børn fra Herlev:

***– det var sjovt og hyggeligt,
– og man lærte også noget...***

Det var sjovt, og også i pauserne var det sjovt, fordi vi fik te og kunne lege fangeleg.

Også i Herlev vidner tilbagemeldingerne om, at børnene har haft det sjovt – og at de har fået et andet og mere nuanceret syn på faget Natur & Teknologi. (se side 23).

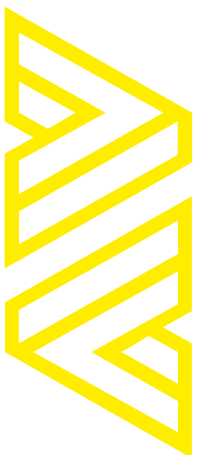
Men læringsforløbene har været for korte til at kunne vurdere, om der er sket en egentlig progression i læringsudbyttet.

Positive effekter af projektarbejdet

Frederikssund, Egedal og Herlev bibliotekerne har løbende registreret nogle positive effekter af projektarbejdet:

- Der er opbygget et tæt samarbejde med kommunernes læsekonsulenter og læsevejledere på skolerne.
- Der er opnået nye kontakter til børn, som ikke normalt kommer på biblioteket. Og flere af disse børn er blevet trygge ved biblioteket og færdes hjemmevant i områderne.
- Og endelig er der opbygget et samarbejde til nogle engagerede og dygtige frivillige, som brænder for at gøre en forskel i forhold til børns læseudvikling. Både i Frederikssund, Egedal og Herlev bibliotekerne har man fra start håbet på, at kunne fastholde de nye frivillige hjælpere også til kommende forløb og projekter.

Evaluerings-tilbagemeldinger fra de frivillige viser helt entydigt, at de frivillige gerne vil fortsætte arbejdet også ud over denne projektperiode.

OPGAVE: Ordjagt

Find de 13 gemte ord. Løsningen finder du på side 76.

B F C K W X G U M A U J H G
F W J V I D E N K I B Z Y F
R V F K B M Q D T N O R G H
I S A M A R B E J D E N G S
V R T S P L F R U S B Y E A
I P Å T U X F H F I H S Æ M
L S L R D C E O U G P G L V
L F M Å V M Å L Ø T P E Y Æ
I T O X I G V D H O L R Y R
G I D O K J Ø N E F P R A C
H K I Z L Æ R I N G M I E Å
E Ø G B I R W N Æ C B G F D
D J H I N H O G D R S H O I
Æ G E P G X Ø V E L S E F R
F X D N A F I T V U Z D Ø Q

Hvilke metoder virker?

57

På ét af projektets faglige seminarer for frivillige, læsevejledere og bibliotekarer var der fokus på, hvilke metoder, der virker, når frivillige indgår i læseforløb med børn:

De vigtigste metoder er ifølge deltagerne:

- At være 1 til 1 – den gode, positive og personlige relation mellem den frivillige læsemakker og det enkelte barn, hvor der også er tid til at snakke om "udenoms ting" fx fælles interesser.
- At der er god tid og ro omkring læseaktiviteten.
- At bibliotekets medarbejdere involverer sig i at finde egnede læsematerialer og interesserer sig for barnet, så det føler sig set (ikke kun af læsevennen).
- At den frivillige ved, hvad der skal til for at skabe variation i læsningen: Fx skifte mellem barnets læsning og snakke om teksterne, eller hvor barnet og den frivillige læser højt for hinanden, og hvor den frivillige forstår at skabe variation i

læsestunden, fx med spil undervejs, hvis barnet bliver læsetræt.

- At læsningen foregår i hyggelige omgivelser, hvor rammerne også indbyder til en hyggelig atmosfære. Gerne suppleret med lidt the, saftvand, kiks eller anden hyggemad.
- Flere frivillige fremhæver på det faglige seminar i foråret, at nærværet er vigtigt under og efter læsningen. Metoder, som også er afprøvet med stor succes af forfatteren Peter Høeg og børnelitteratureksperten Søren Fanø⁷.
- At den frivillige kender barnets læseformål: - hvorfor skal jeg læse? Og derved lettere kan understøtte barnets læseudvikling.

7. Oplevelse og nærvær i litteraturundervisningen. Med indledning og efterord af Peter Høeg. Af Camilla Clausen, Janne Højrup og Søren Fanø. Høst & Søn, 2016.

Læsestund på Jægerspris Bibliotek, Frederikssund.

Betydningen af forældrenes læsevaner og opbakning

59

Uddannelse, alder og køn afgør, hvor meget vi læser. Det viser en ny rapport fra Bog- og Litteraturpanel⁸, som har kortlagt en læsevaneundersøgelse i fem europæiske lande.

Tallene viser, at det er kvinderne, de højtuddannede og de ældre, der læser mest.

Men vi ved også, at i Danmark er det Mor, der er én af de vigtigste inspirationskilder til at få børn og unge til at læse. Kun overhalet af film og venner. Det viser den hidtil største undersøgelse af børns læsevaner⁹ fra Tænk tanken Fremtidens Biblioteker.

Én af rapportens centrale punkter er, at de fleste børn, der har angivet, at de læser jævnligt, gør det, fordi voksne tager initiativ til læsningen, eller fordi voksne har hjulpet dem ind i en læsekultur, der gør, at de har lyst til at læse.

Frederikssund Kommunes projektgruppe har haft kontakt og været i dialog med forældrene til stjerne-læser børnene undervejs i projektforløbet.

Forældrene er i forbindelse med evalueringen blevet spurgt, om de har mærket en forandring eller en forskel på barnets læselyst. Kun to forældrepar svarer, men det er til

gængæld enslydende: At de ikke kan mærke forskel på barnets læselyst, fordi det har altid været en læsehest og god til at læse!

Det kan også være udtryk for, at rekrutteringen i Frederikssund har været frivillig, og at man (utilsigtet) har rekrutteret børn, der er motiveret i forvejen.

Og at de forældre, som har medvirket i evalueringen, er forældre til børn, der er motiverede og generelt glade for at læse.

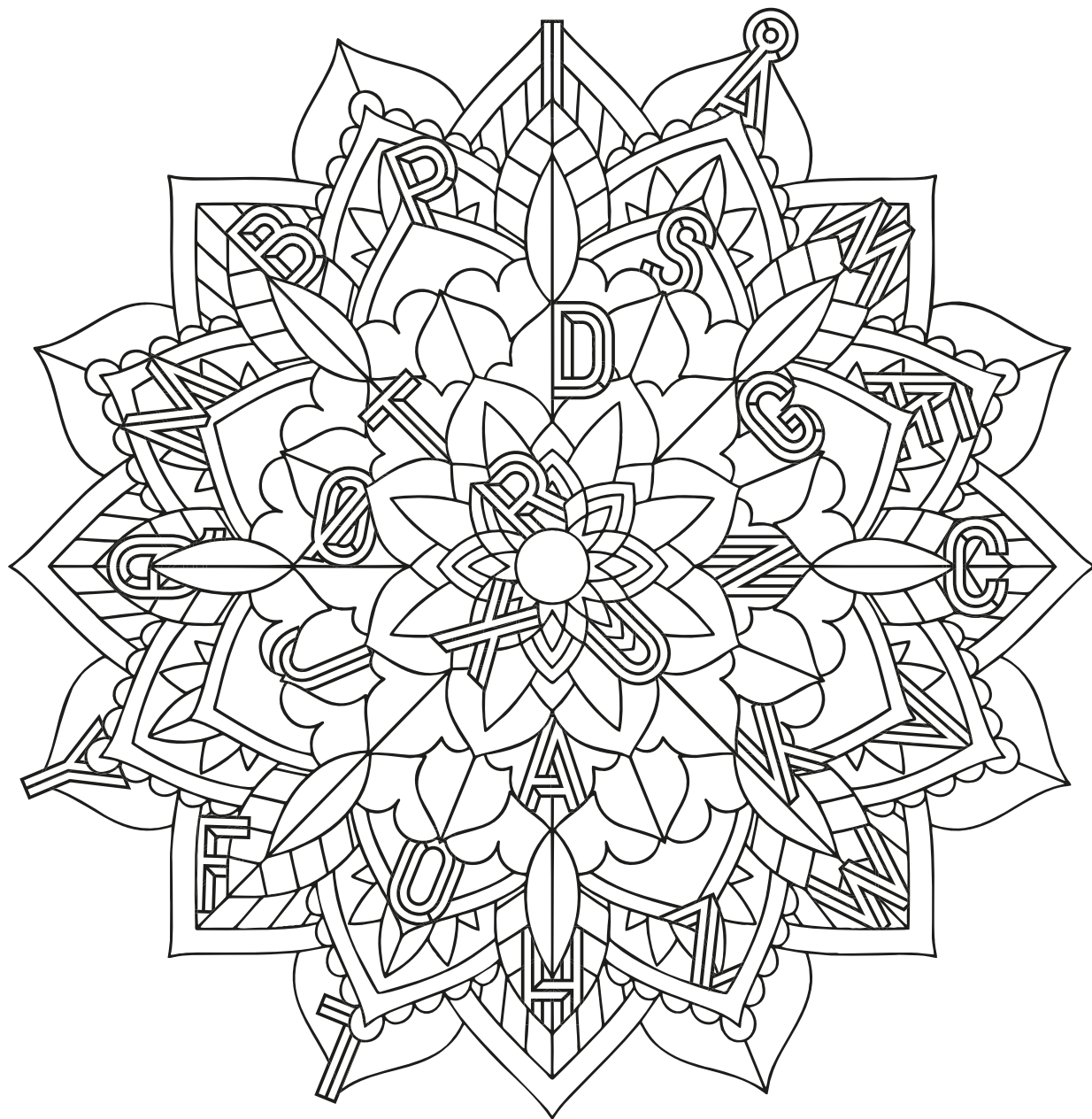
8. "Læsning i tal - metoder og resultater fra udvalgte internationale læsevaneundersøgelser. Udarbejdet af Marie Bilde Rasmussen for Bog- og Litteraturpanelet, SLKS, 2017.

9. "Børns læsevaner 2017 - en kvantitativ undersøgelse af børns læse- og medievaner i fritiden" Hansen, Gissel & Puck for Tænk tanken Fremtidens Biblioteker, 2017.

OPGAVE: Alfabetmandala

Find de 29 gemte bogstaver.

Lærernes opbakning og muligheder

61

I Læseløft projektet er initiativerne til frivilligsamarbejdet taget af bibliotekerne i de tre kommuner.

Men det kan også være lærerne, der tager initiativerne.

I projektet har vi bl.a. høstet inspirationer fra Grauballe Skole i Silkeborg Kommune, hvor den pædagogiske leder og lærerkolleger har taget initiativ til samarbejde med Ældre Sagen i området. Lærerne indstiller elever til projektet. Skoleleder og de frivillige vælger derefter sammen, hvilke elever, der skal tilbydes et halvt års læseforløb. Aktiviteterne tager udgangspunkt i det, som de ældre har interesse for og lyst til. De skal blot gøre noget andet end det, de fagprofessionelle gør på skolen. De ældre frivillige holder månedlige møder i lærernes personalerum og har også mulighed for at deltage i teammøder og kurser. Projektet udvikles løbende.

En lærer fra Grauballe udtaler:

Nogle elever har brug for ekstra kontakt og én-til-én tid.

Det kan man hurtigt mærke, men det er ikke noget, vi kan tilbyde i dagligdagen.

Det her handler om opgaver, som vi ved, at vi aldrig ville få ressourcer til. Det er en drømmeverden. Vi får mulighed for at tage nogle af de gamle ønsker, vi har haft, og faktisk gøre noget ved det!"

En anden stor inspirationskilde til det fremadrettede arbejde har været Paradisbakkeskolen på Bornholm, hvor 2 lærere/læsekonsulenter det sidste års tid har samarbejdet med foreningen Aktive Kvinder.

I en kombination af rekruttering via interne netværk og et systematisk brug af både aviser og lokal TV lykkedes det i løbet af kort tid at rekruttere 12 frivillige læsemakkere.

Læsestund på Smørum Bibliotek, Egedal.

Læsestunden med det enkelte barn skulle gennemføres på skolen. Derfor lagde læsevejlederne mange kræfter i at gøre læseområderne hyggelige og imødekommende:

Med en sofa, et lille læsebord, stearinlys, grønne planter og mange plakater med læseforståelsesstrategierne, som eleverne kender fra den daglige undervisning. Altså en indretning, der indbyder til en hyggelig atmosfære.

Et andet element i indretningen er en snackbar, med kaffe, te, vand og diverse små snacks i form af nødder, rosiner og tørret frugt – alt sammen som en icebreaker mellem eleven og læsemakkeren.

I Læseløftprojektet har de lokale

lærere reageret meget positivt på bibliotekernes initiativer, men også givet udtryk for, at de gerne vil inddrages og involveres tidligt i processerne. Derudover giver de også udtryk for, at de gerne vil have den direkte kontakt med bibliotekernes tovholdere. Både for at sikre sammenhængen mellem det, der foregår i klassen og dét, der foregår sammen med læsevennen i fritiden på biblioteket.

Flere af lærerne har overfor tovholderne givet udtryk for, at de har kunnet mærke på eleverne, at de har øget både deres læseglyde og deres læselyst. Eleverne har også fået mere tro på egne evner og fået mere selvtillid i forhold til læsningen.

Læsestund på Jægerspris Bibliotek, Frederikssund.

I Frederikssund, Herlev og i Egedal kommuner er der stor opbakning til at fortsætte projektet.

Bibliotekerne i Frederikssund, Egedal og Herlev vil arbejde på at fastholde de frivillige, der har meldt sig som interesserede til også at fortsætte ud over projektperioden.

Der vil blive samarbejdet med skolerne om hvordan, projektideerne forankres i skolerne efterfølgende. I projektet ønsker aktørerne at arbejde videre med, at de frivillige også gennemfører én-til-én læseaktiviteter i skoletiden. Derved er der også større chancer for at nå de børn, der virkelig har brug for individuel læsestøtte.

Det er således en mulighed, at læseaktiviteterne i fremtiden både foregår på skolen i skoletiden og på biblioteket i fritiden. Samtidig vil der også i fremtiden være fokus på, hvordan man udvikler det gode læsemiljø:

Det er vigtigt, at medarbejdere i både biblioteker og skoler interesserer sig for barnets læsning, at skabe ro og rum omkring læsestunderne, og at finde målrettet og passende litteratur til det enkelte barn.

Det betyder meget, når der er fokus på de elementer i læsningen, der lykkes, og når barnet får ros og anerkendelse for sin indsats og resultater.

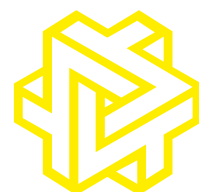
I det videre arbejde vil tovholdere, frivillige og lærere gå endnu mere i dybden med at tydeliggøre og forklare overfor barnet: Hvorfor skal jeg læse?

Og hvordan er det så, at vi bliver endnu bedre til at arbejde med Afkodning, Forståelse for at lære og Motivation for at opleve?

I den nyeste læseforskning bliver der arbejdet med et meget bredere læsebegreb:

At vi læser med hoved, hænder, ører, krop og øjne, og at læsning derfor ikke kun består af elementerne i *afkodning x forståelse x motivation*, men er udvidet med flere faser og på flere forskellige platforme¹⁰.

10.
"Professor Jeppe Bundsgaard, Aarhus Universitet.

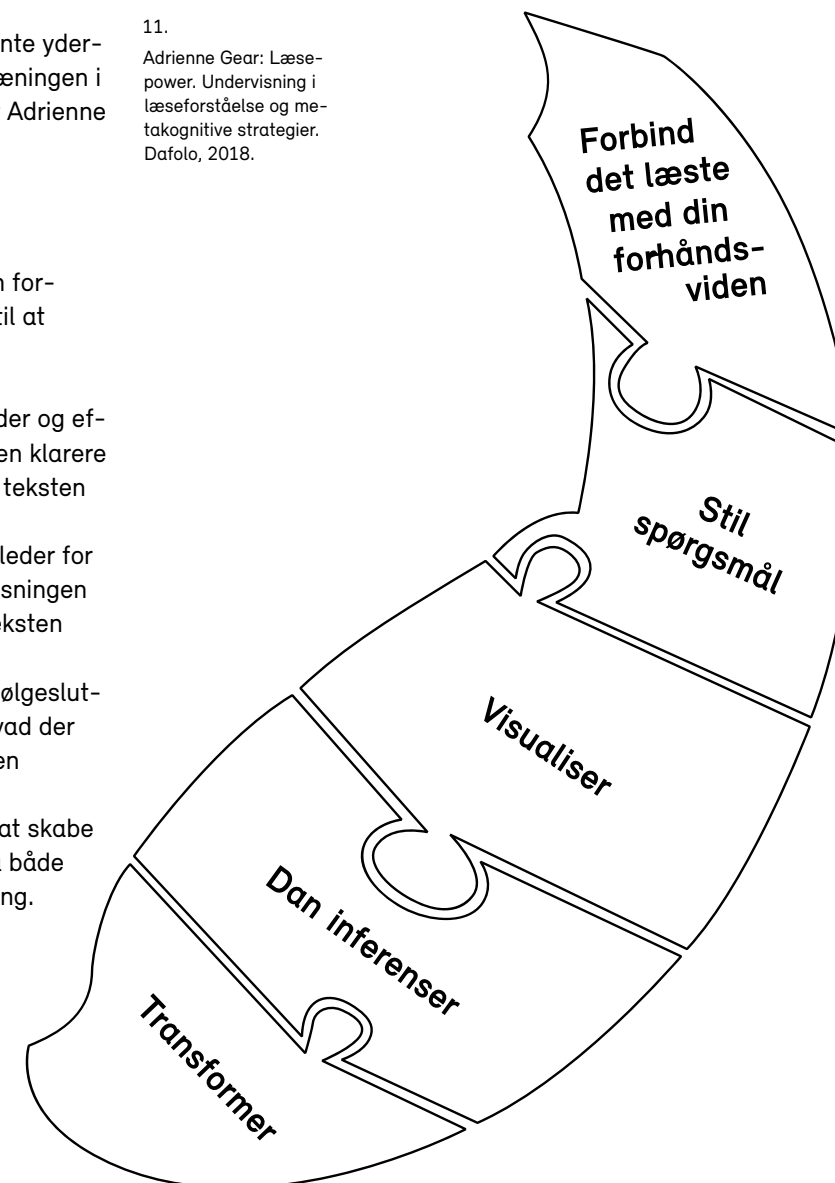

I fremtiden vil aktørerne hente yderligere inspiration til læsetræningen i den canadiske læseforsker Adrienne Gears Læsepowermodel¹¹:

De fem læsepowers er:

- Skabe forbindelse til sin forhåndsviden som hjælp til at skabe mening i teksten
- Stille spørgsmål før, under og efter læsningen for at få en klarere og dybere forståelse af teksten
- Visualisere og skabe billeder for sit "indre blik" under læsningen for at skabe mening i teksten
- Danne inferencer eller følgeslutninger for at udfylde, hvad der ikke direkte står i teksten
- Transformere/tolke for at skabe ny tænkning baseret på både teksten og egen tænkning.

11.
Adrienne Gear: Læsepower. Undervisning i læseforståelse og metakognitive strategier. Dafolo, 2018.

Læsestund på Jægerspris Bibliotek, Frederikssund.

Opskrift på det gode læsemiljø

Denne opskrift kan anbefales alle frivillige, der har en stund eller to til overs i januar, februar og marts måneder.

Ingredienser:

- 1 - 2 børn i alderen 10 - 13
- 1 lærer fra den lokale skole, som kan hjælpe med at give tips til forskellige læsemetoder og forskellige læsestrategier
- 1 familie, som er orienteret om, hvad der skal foregå
- 1 bibliotekar, som har sørget for litteratur, der passer til barnet, og som har sørget for hyggelige rammer med møbler, der emner af god atmosfære
- 1 frivillig, der brænder for at skabe læselyst hos børn i alle aldre.
- 1 læsekonsulent, som kender det enkelte barns læseforudsætninger.

Ingredienserne behøver ikke at være modne, men de skal helst være friske

Fremgangsmåde:

Sørg for på forhånd at lave en kande te eller måske en kop kaffe til dig selv. Så tager du barnet eller børnene, og putter dem i en dejlig og behagelig sofa. Husk der skal også være plads til dig. Sørg for at der er hyggeligt med fx levende lys. Tilføj årstidens frugt eller andre snacks og rigeligt med saftvand. Sæt uret til en time og gå igang med at læse højt for hinanden. Snak om teksterne og suppler evt. med brætspil undervejs, hvis barnet trænger til at få rørt lidt i gryden. Husk at rose.

Servér og nyd!

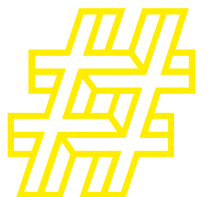
Anbefalinger og gode råd i forhold til de frivillige

- Bare gå i gang – der er masser af potentialer i dette felt. Projektet her viser, at der er masser af frivillige med mange forskellige faglige baggrund, som gerne vil gøre en forskel – også i forhold til at motivere børn til at læse mere.
- De frivillige bør rekrutteres ud af faglige baggrunde, især når det gælder fagområder som fx Natur & Teknologi eller Litteraturkendskab som i dette projekt. I projekt Læseløft har mange haft fx en lærerbaggrund eller en baggrund som pædagog.
- Man skal være i stand til at sige nej tak til en frivillig, hvis det vurderes, at han/hun ikke har tilstrækkelige/relevante kompetencer.
- Interview med den enkelte frivillige og forventningsafstemning er helt afgørende.
- Man bør tage udgangspunkt i hvad de frivillige SELV har lyst til – og derefter også skele til barnets egne (fritids)interesser.
- Forskellige kommunikationsplatforme og -kanaler bruges i forhold til hvilke typer af frivillige, der efterlyses.
- Erfaringerne viser, at det bedste tidspunkt for gennemførelse af frivilligaktiviteter i skolerne er januar, februar og marts måneder.
- Overvej om der kan være særlige logistiske forhold – fx. transportforhold – der kan være en barriere i forhold til de frivilliges deltagelse.
- Formidling af de frivilliges indsats til byråd/skole-kulturudvalget/direktionen. Det betyder meget for de frivillige, at der er anerkendelse og respekt omkring opgaven.

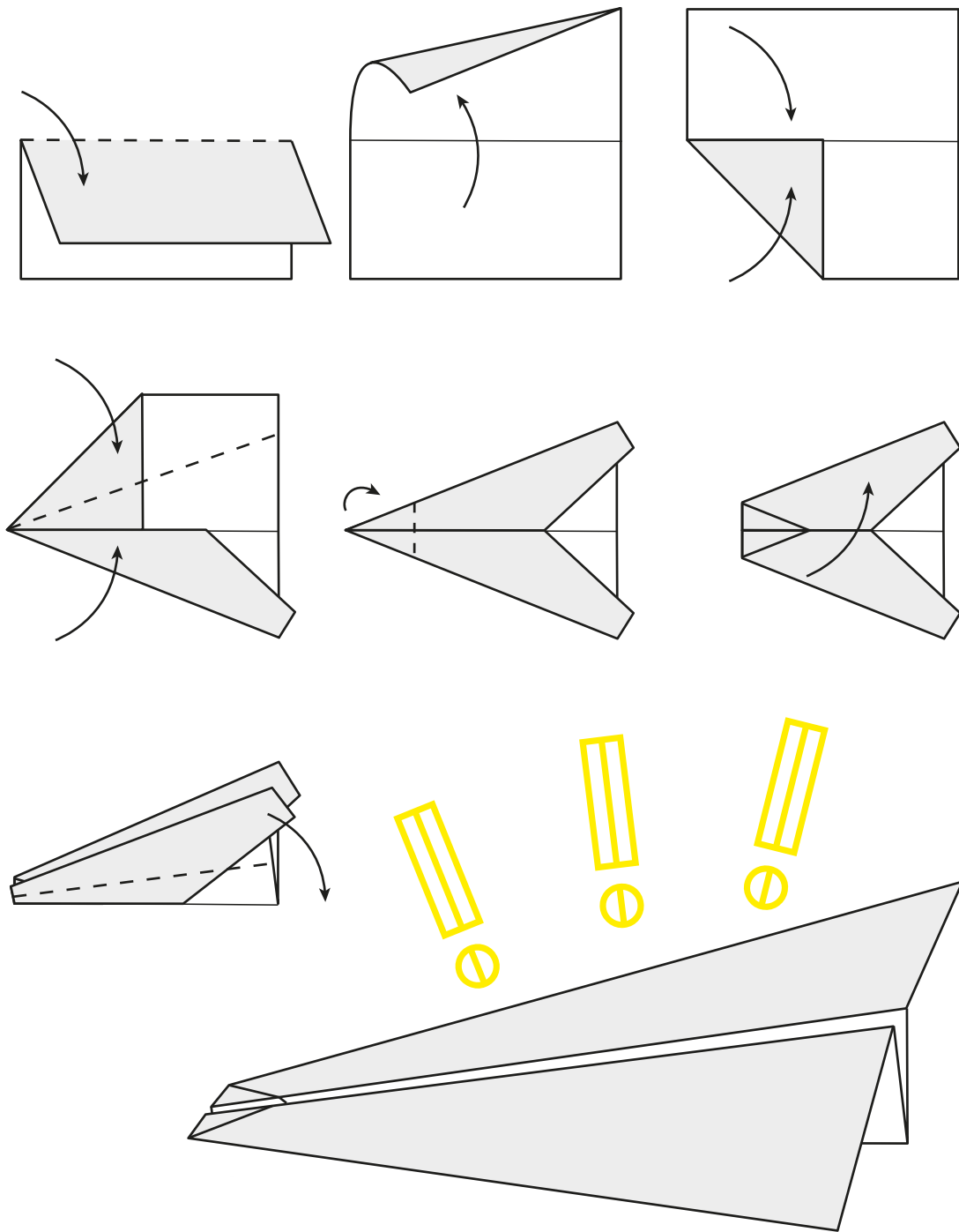
10.
"Professor Jeppe
Bundsgaard, Aarhus
Universitet.

Anbefalinger og gode råd i forhold til samarbejdet mellem biblioteker, skoler og lærere

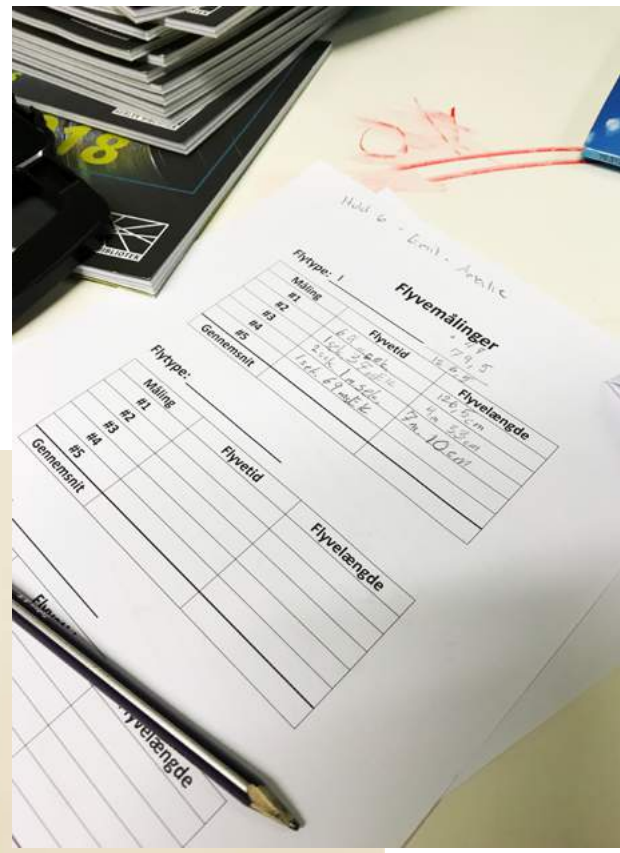
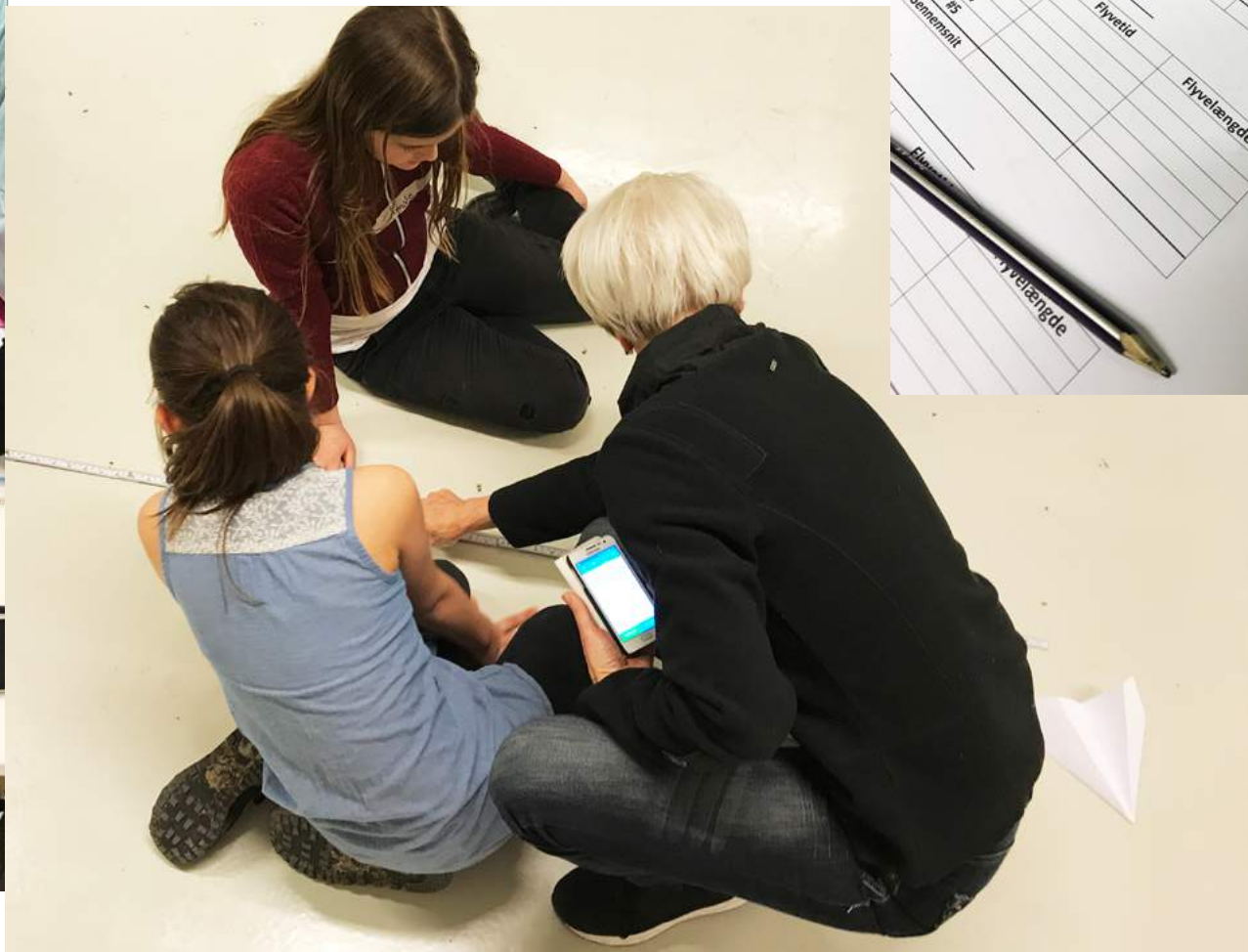
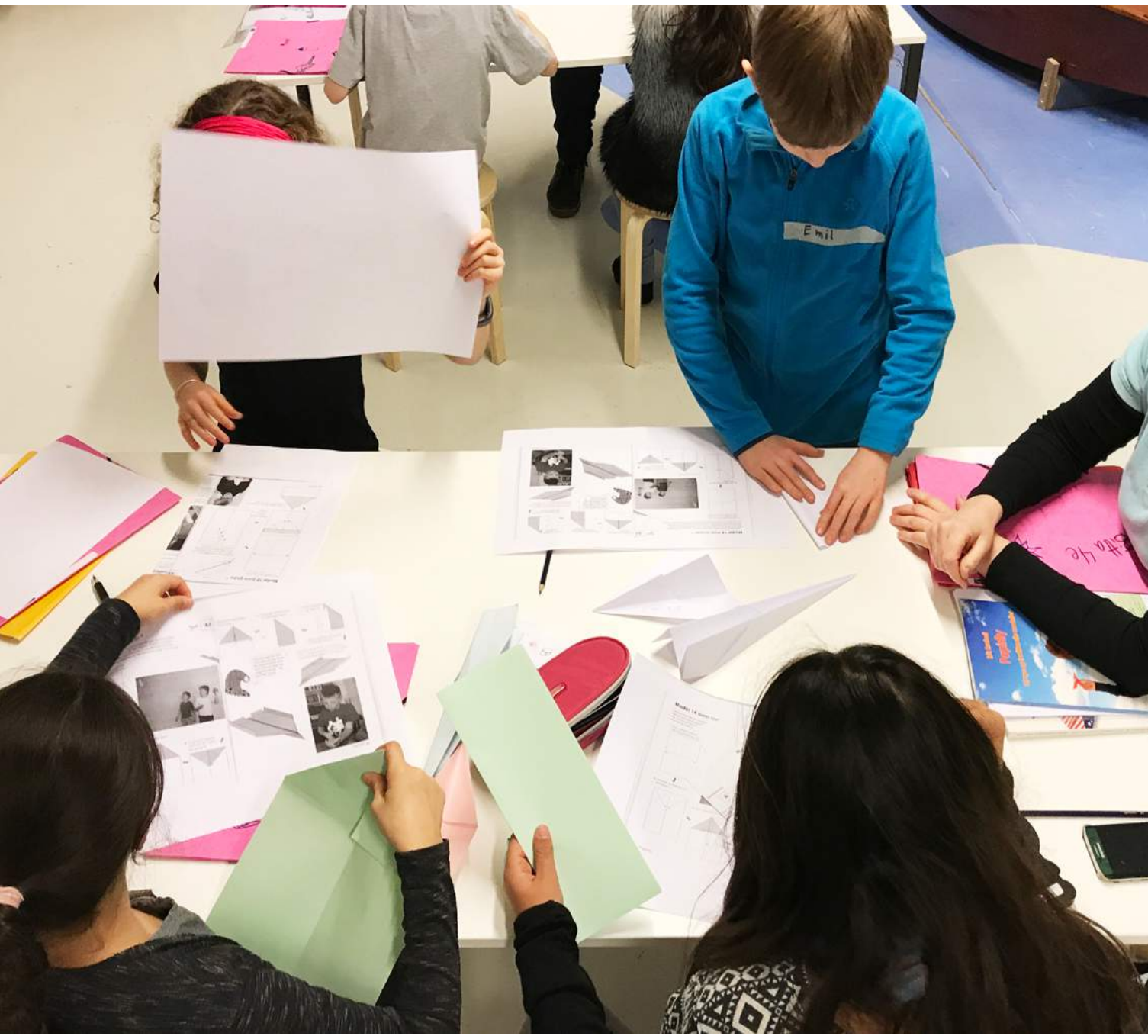
- Tættere samarbejde mellem biblioteket og de lokale PLC'ere og læsevejledere /læsekon-sulenter. Gøre det tydeligt, at bibliotekarernes kompetencer er et supplement til lærernes.
- Bibliotekerne bør have øget fokus på trinmål og behovene i den åbne skole. Bibliotekerne har mange traditioner for fine kulturoplevelser og børneaktiviteter af høj kvalitet. Hvordan tilpasses disse til aktuelle trinmål?
- Hent inspiration hos andre. Fx som vi i projektet har gjort det i Nyborg Bibliotekerne (indhold, slogan & markedsføring) og i Ikast-Brande Bibliotekerne (procedurer og forretningsgange i forhold til de frivillige). Samt hos Grauballe skole i Midtjylland og Paradisbakkeskolen på Bornholm.
- Samarbejde om det rigtige match mellem den frivillige og det enkelte barn.
- Få ideerne til at flyde mellem skolerne og bibliotekerne. Fx ved at gå til de folk, som er tæt på børnene - eks. læsevejlederne og lærerne, for de ser nogle andre ting end skoleledelsen.
- Kommuniker både gennem skoleledelserne men også udad gennem fx læsevejlederne og deres netværk.
- Udvikle samarbejdet med de frivillige, fx at frivilligrelationerne kan bruges til støtte for andre typer af vanskeligheder end læsning, fx i forhold til tosprogede børn.
- Det er vigtigt at inddrage især læsevejlederne fra projektets start. Det giver et naturligt ejerskab til projektet, og det bliver lettere for lærerne at understøtte forløbene og involvere flere elever.

OPGAVE: Papirflyver

Hulahopringe blev brugt som forhinringer på flyvebanen i CreaLab / Fællesbiblioteket Kilden i Herlev.

Læringsituationer fra læseforløb på Herlev Bibliotek.

Skolekonsulent Lene Rasmussen, Herlev Kommune: *Om at læse, om læsning af faglige tekster og om at motivere for at læse.*

Læsekonsulent Unn Kristensen, Egedal Kommune: *Om hvordan man læser med et barn.*

Bibliotekar Ulla Stangerup, Ølstykke, Egedal Bibliotekerne: *Frivillighed – hvad indebærer det? Forventninger, etik, fortrolighed og underretningspligt.*

Læsevejleder Maria Nexø Grønnegaard, Paradisbakkeskolen, Nexø, Bornholm: *Projekt Aktiv læsemakker – læseoplevelser på tværs af generationer.*

Pædagogisk leder Kristian Løgstrup Amdisen, Grauballe Skole, Silkeborg Kommune: *Hvordan samarbejder vi med frivillige i skoletiden?*

Lektor og børnelitteraturekspert Søren Fanø, Aarhus: *Oplevelser og nærvær i læsningen med gode eksempler på børnelitteratur til målgruppen.*

Læsekonsulent Jane Birgitte Nielsen, Frederikssund Kommune: *Hvordan taler og læser vi med hinanden?*

Bibliotekschef Jacqueline Roelofs, Biblionet Groningen Holland: *Hollandske erfaringer med frivillige i biblioteker og skoler.*

Projektleder Lisbeth Vestergaard, Tænk tanken Fremtidens Biblioteker: *Børns læsning: Overblik, indblik og strategi.*

Bibliotekspædagog Amanda Stenberg, Kulturhuset Stadsteatern i Stockholm: *Svenske erfaringer med målgruppen og om indretning/rammer og indhold i biblioteket Tio Tretton.*

Løsninger til opgaverne:

Side 56: De gemte ord er: FRIVILLIGHED, SAMARBEJDE, TÅLMODIGHED, UDVIKLING, VIDEN, UNDERHOLDNING, INDSIGT, MÅL, LÆRING, ØVELSE, NYSGERIGHED, SAMVÆR og HYGGE.

Side 74: Annagrammet siger "Sammen kan vi mere".

Summary in English

The development project "improving reading skills (læseløft) for children between 10 and 13 years with the help of volunteers in schools and libraries" was carried out by public libraries and schools in the municipalities of Frederikssund, Egedal and Herlev.

Most Danish libraries have experience with volunteers participating in projects, but this is the first time that libraries and schools have worked together on a project which involved volunteers.

The goal of the project has been to develop different models where school teachers, reading consultants, children librarians, and volunteers work together in order to help children improve their reading skills.

Volunteers, under the guidance of children's librarians and reading consultants, offered reading training with the children at the libraries either in the students leisure time (Egedal and Frederikssund) or at school during the normal school day (Herlev).

In the report, you can read about the challenges faced and the results of the two year long project.

The evaluation of the project shows that there is a lot of potential in engaging volunteers. "One-to-one" reading with the volunteers had a huge influence on the children's motivation to continue reading.

Not only has it been possible to measure an increase in the children's reading skills during the project it has also shown that reading "one-to-one" with the volunteers was very enjoyable / "hyggeligt" for both the volunteers and for the children involved in the project.

The report can be used as an activity folder. It is provided as inspiration for schools and libraries to work together with volunteers in order to aid children's motivation to read, and thus improve reading skills.

The activity folder includes a guide to "one-to-one" reading, an example of a brochure used to recruit volunteers, tips on how to create interest and commitment from the children, the parents, the volunteers and the teachers; as well as how to best support the volunteer to ensure that they continue to work as a volunteer.

Udviklingsprojektet ”Læseløft for de 10 til 13-årige med frivillige i skoler og biblioteker” gennemføres af folkebiblioteker og skoler i Frederikssund, Egedal og Herlev Kommuner.

Det er velkendt for de fleste biblioteker i Danmark at samarbejde med frivillige om forskellige typer af opgaver i bibliotekerne. Det er dog første gang, biblioteker og skoler går sammen for at afprøve og udbyde forskellige modeller for, hvordan bibliotekerne kan understøtte skolernes arbejde på læseområdet – ved hjælp af frivillige på bibliotekerne i fritiden (Egedal og Frederikssund) og i skolen i skoletiden (Herlev). Her kan du læse om udfordringer i arbejdet og om resultaterne af de to års udviklingsarbejde.

Evalueringen af projektet viser, at der er mange potentialer i at involvere frivillige, og der er helt konkrete målelige positive resultater af børns læseløft i projektperioden. Samtidig viser projektet også, at læsestunderne én-til-én med en frivillig har været både hyggelige, men også effektive og haft stor betydning for børnenes motivation og læselyst. Aktivitetshæftet er ment som en inspiration til alle jer, der vil gøre en forskel for børns læselyst ved at samarbejde med frivillige om det.

